

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı
8 Mayıs 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan'ın, katılımcılara “Hoş geldiniz.” dediğine, KEFEK'in görevlerine, Komisyonun bugünkü gündemine ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda bakanlıkların önemine ilişkin açıklaması

III. – SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ve Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, Adalet Bakanlığının kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda uygulamakta olduğu politikalar, gerçekleştirdiği faaliyetler ve diğer çalışmaları hakkında sunumu

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

8 Mayıs 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) saat 14.40'ta açıldı.

Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan, katılımcılara “Hoş geldiniz.” dediğine, KEFEK'in görevlerine, Komisyonun bugüncü gündemine ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda bakanlıkların önemine ilişkin açıklama yaptı.

Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ve Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya tarafından, Adalet Bakanlığının kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda uygulamakta olduğu politikalar, gerçekteőtirdiĐi faaliyetler ve diğer çalışmaları hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 17.05'te toplantıya son verildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 13.54'te toplantıya son verildi.

8 Mayıs 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Gamze TAŞCIER (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Pelin YILIK (Çankırı)

KÂTİP: Adalet KAYA (Diyarbakır)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – 28’inci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı’nın 4’üncü Toplantısına hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Çiğdem Erdoğan’ın, katılımcılara “Hoş geldiniz.” dediğine, KEFEK’in görevlerine, Komisyonun bugünkü gündemine ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda bakanlıkların önemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Kıymetli Bakanımızı, Adalet Bakanımız Sayın Yılmaz Tunç Beyefendiyi bugün Komisyonumuzda ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyuyoruz.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Adalet Bakanlığının değerli bürokratları, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuza hoş geldiniz.

Toplantıya başlamadan önce, davetimizi kabul edip toplantımıza katıldığı için Sayın Bakanımıza teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Hepinizin bildiği üzere, Komisyonumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında kanunla kurulmuş, özellikli bir komisyondur. Komisyon kuruluş kanunumuz olan 5840 sayılı Kanun’umuz, bizleri kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizdeki gelişmeleri izlemekle yükümlü kılmıştır. Bu minvalde, Sayın Bakanlarımızın yürüttükleri çalışmaları dinlemek, görüş alışverişinde bulunmak, deneyim paylaşımı yapmak bizim asli görevlerimizden biridir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz; bugünkü toplantımızda, Sayın Bakanımız, kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamada uygulamakta oldukları politikalar, faaliyetler ve diğer çalışmalar hakkında bizleri bilgilendirecektir. Bu konuda çok önemli çalışmalar yaptıklarını bizler biliyoruz. Kamuoyunun, Meclisimizin ve milletvekillerimizin bilgilendirilmesi anlamında bu toplantıları çok önemsedığımızı de belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanımız ile bakanlarımızı davet edeceğimiz bu toplantılarımızın ilkinde başlamış bulunuyoruz. Sık aralıklarla bu toplantılarımızı devam ettireceğimizi de belirtmek isterim.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz; kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamada en önemli sacayaklarından birisi bakanlıklarımızdır. Kadın-erkek fırsat eşitliği politikalarının uygulanmasında bakanlıklarımızın geliştirecekleri stratejik planlar, ülke genelinde yerelde ve merkezde uyguladıkları politikalar kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasında çok önemlidir. Yürütme organı olarak bakanlıklarımız, uygulamadaki sıkıntıların yerinde görülmesi, yaşanan sıkıntılara ilişkin politika üretilmesi ve üretilen politikaların sonuçlarının görülmesi anlamında bizler için hayati öneme sahiptir.

Komisyon olarak bakanlarımızı Komisyon toplantısına davet ederken kendilerine 22 sorudan oluşan kadın-erkek fırsat eşitliği konularındaki çalışmalarına yönelik soruları yöneltiyoruz. Buradaki amacımız, bu sorular vesilesiyle bakanlarımızın kadın-erkek fırsat eşitliği politikaları üretme anlamında var olan hassasiyetlerine farklı bir bakış açısı kazandırmak.

Davetimize iştirak ettikleri için Sayın Bakanımıza ve heyetine şükranlarımı sunuyorum.

Bakanımızın sunumundan sonra milletvekillerimizden soru-cevap alacağız.

Şimdi sözü kıymetli Adalet Bakanımıza bırakmak istiyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

III. – SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ve Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanı Meral Gökkaya'nın, Adalet Bakanlığının kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda uygulamakta olduğu politikalar, gerçekleştirdiği faaliyetler ve diğer çalışmaları hakkında sunumu

ADALET BAKANİ YILMAZ TUNÇ - Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız, değerli Adalet Bakanlığımızın ilgili birimlerinin değerli yöneticileri, genel müdürlerimiz; sizleri sevgi, saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle, davetiniz için çok teşekkür ediyorum. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzda sizlerle beraber olmaktan duyduğum memnuniyeti öncelikle belirtmek istiyorum.

Gerçekten çok önemli bir çalışma. Yasamanın yürütmeyi davet etmesi ve karşılıklı fikir alışverişi, uygulamada gerçekleştirilen çalışmaların burada yasama üyeleri tarafından dinlenilmesi ve özellikle milletvekillerimizin, kanun yapıcı olan sizlerin önerilerinin burada bizler tarafından ilk ağızdan duyulmuş olmasının, duyulmasının, tartışılmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. On altı yıl boyunca ben de Parlamentoda sizler gibi görev yaptım bu komisyon toplantılarında. Tabii, 2007 yılında milletvekili olduktan sonra Adalet Komisyonu üyesi olarak başlamıştım; Adalet Komisyonunda üyelik, sözcülük, başkan vekilliği, başkanlık görevlerinde bulundum. Tabii, Mecliste zaman zaman kurulan araştırma komisyonlarında, soruşturma komisyonlarında da başkan vekillikleri, başkanlıklar gerçekleştirmiştim ve sonrasında da tabii Parlamento dışında kaldıktan sonra yürütmeye Adalet Bakanlığı görevi tevdi edildi; şimdi de masanın diğer tarafında vatandaşlarımızın yargı hizmetlerinden en etkin bir şekilde yararlanabilmesi adına da Adalet Bakanlığında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu çalışmalarımızın tabii ki verimli olabilmesi için yasamayla sürekli işişare hâlinde olmamız gerekiyor. Sabahtan Adalet Komisyonu üyeleriyle bir araya gelmiştik kahvaltılı bir toplantıda, oradan çıkıp buraya geldik. Onlarla da güzel bir sohbet ettik, Adalet Komisyonunun çalışmalarıyla ilgili fikir alışverişinde bulunduk. Bizim gerçekleştirmek istediğimiz bazı çalışmalar var, onları aktardık, onların düşüncelerini aldık ve gerçekten iktidarıyla muhalefetiyle güzel bir tartışma ortamı gerçekleşti, fikir alışverişi gerçekleşti. Bunu yapabilmeliyiz, önümüzdeki süreçte dört yıllık seçimsiz bir dönem var, bu süreci en iyi şekilde, yasamasıyla yürütmesiyle, yargı bağımsızlığıyla inşallah en güzel şekilde gerçekleştirmenin gayreti içerisinde olmalıyız.

Tabii, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz kanunla kurulan bir Komisyon Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi. Komisyonların bir kısmı İç Tüzük'te belirlenmiş, bir kısmı ise sonradan kanunla kurulan komisyonlarımız var. 2009 yılında 5840 sayılı Kanun'la Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştu. O dönemde ben de Parlamentodaydım, kurulmadan önceki tartışmaları da hatırlıyorum. Özellikle, kadın-erkek eşitliği noktasındaki, kadına şiddetin önlenmesi konusundaki ve kadın haklarıyla ilgili o tartışmalar yapılırken Mecliste bu anlamda bir daimî ihtisas

komisyonu kurulması yönündeki talepler iktidarıyla muhalefetiyle bu Komisyonun kurulmasını sağladı ve 2009'da kanunla KEFEK komisyonumuz, Kadın Erkek Fırsat Eşliği Komisyonumuz kuruldu. Tabii, kurulduğundan bu yana da özellikle kadın haklarıyla ilgili olarak önemli çalışmalara imza attı, ben buna şahidim; raporlar yayınladılar, ulusal ve uluslararası programlara katıldılar, projeler ürettirler, Meclisteki yasa tekliflerine ışık tuttular, yürütmenin uygulamalarına ışık tuttular ve bugüne kadar gelinen noktada Kadın Erkek Fırsat Eşliği Komisyonunun Meclis adına önemli bir denetim görevi yaptığını görüyoruz. Kuruluşundan bu yana bu Komisyonunda görev alan üyelere, başkanlarımıza huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Komisyonun bundan sonra da bu çalışmalara daha hızlandırılmış bir şekilde inşallah devam edeceğini ve kadın haklarının gelişmesi konusunda da çok büyük roller üstleneceğini umut ediyoruz ve buna da inanıyoruz. Tabii, hem yasal düzenlemelere ışık tutması bakımından hem de uygulamaya yönelik denetim faaliyetini gerçekleştirmesi bakımından Komisyonun çalışmaları önemli, o nedenle siz davet ettiğinizde "Memnuniyetle, biz koşarak geliriz." dedik çünkü biz yasamanın emrindeyiz; sizler milli iradenin kalbi olan Türkiye Büyük Millet Meclisindeki parlamenterlerimiz, milletvekillerimiz, sizlerin çıkardığı kanunların özellikle kanun koyucunun iradesi doğrultusunda uygulanması noktasındaki hassasiyeti biz en üst noktada tutmak durumundayız. Bu anlamda, Komisyonumuzun, kadın haklarıyla ilgili, özellikle yargı alanında kadınların mağduriyetinin önlenmesi anlamında, kadına şiddetin önlenmesi anlamında yapılması gereken çalışmalarla ilgili her zaman Kadın Erkek Fırsat Eşliği Komisyonunun görüşlerine hem ihtiyacımız var hem de milletimizin, kadınlarımızın menfaati için bunu öngörüyoruz. Tabii, bu katkıları, özellikle Yargı Reformu Strateji Belgeleri ve İnsan Hakları Eylem Planları hazırlanırken komisyon raporları da dikkate alınıyor. Ülkemiz yargı reformu anlamında planlı bir sürece 2009 yılından bu yana girmişti. 2009'da ilk Yargı Reformu Strateji Belgesi'ni yürürlüğe koymuştuk, sonrasında 2015'te ikinci belge yayınlanmıştı. Üçüncü belge de 2018 yılında yayınlanmıştı ve seçime kadar devam eden bir süreci oldu. En son, Mecliste, seçime gitmeden önce son yargı paketiyle de Üçüncü Yargı Reformu Strateji ve Belge'sinin son yargı reformu sekizinci paket olarak Mecliste yasalaşmıştı. Şimdi dokuzuncu yargı paketinin hazırlıklarını gerçekleştiriyoruz.

Yine, İnsan Hakları Eylem Planı anlamında da yine planlı bir sürece girmiştik. Orada da 2020'de yayımlanmıştı İnsan Hakları Eylem Planı. Şimdi onu da güncelliyoruz. Dördüncü Yargı Reformu Strateji Belgemiz ve İkinci İnsan Hakları Eylem Planı'yla ilgili çalışmalarımızı son aşamaya getirdik. Bu toplantının bu anlamda tam zamanında olduğunu, davetinizin tam yerinde olduğunu belirtmek istiyorum. Burada bu belgelere de ışık tutacak burada görüşlerin ifade edileceğine inanıyorum. Tabii, hukuk durağan değil, toplum durağan değil, toplumun ihtiyaçları sürekli geliyor, teknoloji geliyor. Dolayısıyla bu ihtiyaç doğrultusunda yasalarda da değişiklik ihtiyaçları hasıl oluyor. Ülkemizde son yirmi iki yılda temel kanunlarımızın tamamını değiştirdik, hepsini yeniledik; Ceza Kanunlarımız, Borçlar Kanunu'muz, Ticaret Kanunu'muz, Hukuk Muhakemeleri, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunlarımızın tamamını yeniledik. Tabii, bu yenilik süreci uygulamaya yansıdığında yeni ihtiyaçlar, yeni değişiklik ihtiyaçları da bu süreç içerisinde oldu ve bunları da süreç içerisinde Meclisimizin huzuruna getirdik. Bundan sonra da yine bizler, Adalet Bakanlığı olarak bize düşen kısmıyla bu yasa taslaklarının hazırlanması süreci içerisinde milletvekillerimize her zaman destek olmaya hazırız. Çünkü yeni sistemde kanun yapma yetkisi münhasıran milletvekillerine ait. Dolayısıyla bizim yürütme olarak yaptığımız, uygulamadan gelen -özellikle Adalet Bakanlığı için söylüyorum- kürsüden gelen, hâkim, savcılar ve avukatlarımızdan gelen, vatandaşlarımızdan gelen talepler var. Bu taleplerin bir kısmı uygulamayla ilgili, bir kısmı yasamayı ilgilendiriyor.

Tabii ki yasamayı ilgilendiren hususlarda taslak çalışmalarımızı sizlerle paylaşıyoruz. İşte bu yargı paketleri de bu taslak çalışmalarındır. Bu taslak çalışmalarını sizlerin takdirine sunduktan sonra da burada yasalaşma sürecini takip ediyoruz ve sonrasında da uygulama noktasında da titiz bir çalışmamız söz

konusu oluyor. En son Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin gerçekleşme oranı yüzde 70 civarında kaldı, yüzde 30'luk bir gerçekleştirilemeyen hedefler var. Bunlar tabii, araya depremin girmesi, genel seçimler, ardından yerel seçimler, Meclisin çalışma takvimi ve başka gelişmeler nedeniyle gerçekleştirilemeyen bir yüzde 30'luk kısım var. İnsan Hakları Eylem Planı'nda da bir yüzde 66 gerçekleşme var, orada da yine yüzde 35 civarında gerçekleşemeyen hedefler var. Şimdi, bu hedeflerin gerçekleşmesiyle ilgili olarak da yeni belgelerimizde de bunlara tekrar yer vereceğiz ve bunların bir kısmı idari uygulamalarla ilgili. İdari uygulamaların birçoğu hayata geçti ama büyük bir kısmı da yasama sürecini ilgilendiriyor. Yasamayla ilgili olanları da işte önümüzdeki yargı paketlerinde sizlerin takdirlerine, inşallah, sunmuş olacağız.

Tabii, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu deyince ilk akla gelen kadın hakları. Tabii, kadın haklarıyla ilgili olarak da ülkemiz bakımından baktığımız zaman -en önemli, özellikle son yıllarda diyelim- önemli mesafeler alındı. 2004 yılında Anayasa'mızda kadın-erkek eşitliğine ilişkin 10'uncu maddede bir vurgu yapıldı, kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, devletin bu eşitliği hayata geçirmesi için gerekli tedbirleri alması gerektiğine yönelik önemli bir düzenleme Anayasa'mızda yerini almıştı. Tabii, 2010'da da pozitif ayrımcılık yani kadınlara yönelik uygulamaların, yasal düzenlemelerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağına yönelik, onların lehine yapılan düzenlemelerin eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamayacağına yönelik pozitif ayrımcılık düzenlemesi de Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde 2010 yılındaki Anayasa değişikliğinde yerini almıştı.

KEFEK'in kurulması, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulması yasama bakımından; yine, kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili olarak gerçekleştirilen yasal düzenlemeler -Meclisimiz bu anlamda çok önemli çalışmaları hayata geçirdi- yine, uygulamada özellikle Aile Bakanlığının kurulması, Aile Bakanlığı bünyesinde Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığı, Adalet Bakanlığı bünyesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Genel Müdürlüklerinin kurulması ve bunların, özellikle kadınlarla ilgili daire başkanlıklarının kurulması kurumsal yapı açısından da önemli mesafeler aldığımızı gösteren çalışmalar.

Yine, bundan sonra da özellikle yargı alanında bizim Adalet Bakanlığını ilgilendiren kısmıyla aile mahkemelerinin kurulması ve bu anlamda özellikle kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili soruşturma bürolarının kurulması, tedbir mahkemelerinin ihtisas mahkemesi olarak ayrıca kurulması noktasında önemli uygulamalar gerçekleştirdik ve gerçekleştirmeye de devam ediyoruz.

Tabii, kadın haklarının korunması bakımından kadına şiddetin önlenmesi konusu çok önemli. Kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili olarak burada bir kadının, tek bir kadının bile kötü muameleye maruz kalmasına hiçbirimizin gönlü razı olmaz. Çocuklarımızın korunması, onların her türlü istismardan korunması anlamında, gerek yasama gerek yürütme olarak hassasiyet göstermemiz gereken konular. Özellikle kadına yönelik şiddetin önlenmesi hususu bütün dünyanın da problemi yani sadece ülkemizin değil. Tabii, istatistiklere baktığımız zaman... Bunu bir istatistik meselesi olarak da görmemek lazım, bir kadının bile kötü muameleye maruz kalması hepimizin yüreklerini acıtan bir durum. O nedenle Sayın Cumhurbaşkanımız da her fırsatta ifade ediyor "Kadına şiddet insanlığa ihanettir." diyor. Yani bu derece bunun olumsuz bir şey olduğunu ifade etmek istiyor ve bu anlamda da özellikle yayımladığı genelgelerle, Meclise gönderdiği Başbakanlık dönemindeki tasarılarla çok önemli yasal düzenlemeler de hayata geçti, bunlardan en önemlisi de 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, bu kanun çerçevesi içerisinde kadına şiddetin önlenmesiyle ilgili olarak bugüne kadar uygulamalar gerçekleştiriliyor. Tabii, bu kanun çerçevesi içerisinde Adalet Bakanlığında -biraz önce bahsettiğim kurumsal işleyiş- ve Hâkimler ve Savcılar Kurulumuzda özellikle bu konuda, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bu uyumazlıklara bakacak olan mahkemelerin ve

soruşturma bürolarının kurulmasıyla ilgili olarak da yine ihtiyaca göre, yoğunluğa göre, bölge bölge bu konuyu gözlüyoruz ve soruşturma bürolarının sayısının artırılmasıyla ya da bu konudaki tedbir mahkemelerinin sayısının artırılmasıyla ilgili çalışmaları da Hâkimler ve Savcılar Kurulumuzla birlikte gerçekleştireyoruz.

81 il 144 ilçe adliyesinde, 225 adliyede kadına karşı işlenen suç soruşturmalarını gerçekleştiren bürolarımız var ve bu bürolar 2019 yılından itibaren faaliyete geçti. 2019'a kadar bu suçların soruşturulmasıyla ilgili olarak yüz seksen altı gündü ortalama soruşturmanın tamamlanması, özel bürolar kurulduktan sonra bunun elli günün altına düştüğünü görüyoruz. Yani bu soruşturmaların uzamadan tamamlanması lazım. Özellikle bir kadın şikâyetçi olduğunda, bu eğer davaya dönüşecekse uzun süren, sürüncemede kalan soruşturmaların olmaması lazım. Bu anlamda özel soruşturma bürolarının, soruşturmaların hızlandırılması ve kadına yönelik şiddet konularında davaların hızlı bir şekilde açılmasıyla ilgili önemli katkı sağladığını görüyoruz.

Tabii, davalar açıldıktan sonra da adli süreçlerde kadınlarımızın mağdur olmaması lazım. Özellikle onlara yönelik, onların ifadelerinin alınabileceği, mağdur kadınların ifadelerinin alınabileceği adliyelerde özel odalar kurduk “adli görüşme odaları” dediğimiz. Yine, çocukların ifadelerinin alınabileceği adli görüşme odalarıyla adliyelerimizde, büyüklerden ayrı, diğer kişilerden ayrı şekilde ifadelerin alınmasını hem kadınlarımız hem çocuklarımız bakımından sağladık, bunların sayısını da artırmaya devam ediyoruz.

Yine, çocuklarımızın, özellikle istismar mağduru olan çocuklarımızın çocuk izlem merkezlerinde ifadelerinin alınması önemli. Bu anlamda da çocuk izlem merkezlerinin sayısını tüm illerimize yaygınlaştırmak üzereyiz; öncelikle büyük illerimizde başlamıştı. Bir çocuğumuzun ifadesinin alınmasıyla ilgili olarak başka bir ile nakillerinde karşılaştıkları problemleri görüyoruz, bunların ortadan kaldırılmasını istiyoruz çünkü çocuklarımızın o süreçlerde örselenmeden ifadelerinin alınması ve çocuk izlem merkezlerinde ifadeleri alınırken de gerçeğin, maddi gerçeğin ortaya çıkması önemli. Orada sosyologlar, sosyal çalışmacılar, psikologlar eşliğinde, savcıyla direkt, hâkimle direkt muhatap olmadan çocuk, ifadesinin bile alındığının farkına varmadan, o odada oyuncaklarıyla oynarken, belki başka sohbetler yaparken ifadesi alınmış oluyor. Dolayısıyla maddi gerçeğin ortaya çıkması anlamında da çocuk izlem merkezlerinin yaygınlaştırılması önemli.

Kadına yönelik şiddette şiddet mağduru kadınların gerek soruşturma kısmında gerekse kovuşturma kısmındaki ifadelerinin alınacağı özel mekânları tüm ülke genelinde yaygınlaştırıyoruz ve bu anlamda, kadınlarımızın mağduriyetini önlemenin gayreti içerisindeyiz. 161 adliyemizde 171 adli görüşme odası var, şu ana kadar 112 binin üzerinde adli görüşme buralarda gerçekleştirilmiş. 167 adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerimiz de ülke genelinde hizmet veriyor.

Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak, tabii, mevzuatta da Adalet Komisyonu Başkanı olduğum dönemde Komisyonumuzdan geçen ve sonrasında Genel Kurulda da kabul edilen önemli düzenlemeler gerçekleştirdik. Türk Ceza Kanunu'muzda daha önceki yıllarda töre saikiyle işlenmiş kadına karşı kasten öldürme suçları ağırlaştırılmış müebbet kapsamına alınmıştı. Biz artık kadına yönelik kasten öldürme suçlarının tamamının ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılacağına yönelik Türk Ceza Kanunu'muzda düzenlemeyi hayata geçirdik. Tabii, diğer suçlar bakımından kadına yönelik kasten yaralama suçu işlenmişse; yine eziyet suçu, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçları kadına yönelik işlenmişse cezada artırım sebebi olarak bunları düzenledik. Tabii, yıllarca tartışıldı “Israrlı takip müstakil bir suç olsun.” şeklinde öneriler Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun da hep gündemine gelmişti. Bu da geçen dönem, yasama döneminin son günlerinde yasalaştı. Israrlı takip

özellikle çocuğun, ayrılık kararı verilen ve boşanılan eşin, mağdurun, okulunu, iş yerini, konutunu değiştirmesine sebep olmuşsa, uzaklaştırma kararı verilen fail tarafından işlenmişse burada da cezayı artırıcı sebep olarak kanunumuzda yerini aldı.

Tabii, önemli düzenlemelerden bir tanesi de Ceza Muhakemesi Kanunu’muzdaki tutuklamaya ilişkin düzenlemeydi. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 100’üncü maddesinde bir kadına yönelik kasten yaralama suçlarının tutuklama sebebi sayılacağına yönelik çok önemli bir düzenlemeyi de hayata geçirmiştik.

Bir de yıllarca tartışılan iyi hâl indirimiyle ilgili konu vardı, “kravat indirimi” olarak hep tartışılan, failin sırf indirim almak için duruşmada gösterdiği tavır, giyim kuşam vesairenin iyi hâlde dikkate alınmayacağına yönelik. Aslında alınmaması gerekir yani burada, maalesef uygulamada problemler oluyordu, bunu kanuna dercederek bu konuyu vurgulamış olduk. Sırf indirim almak için failin kılık kıyafeti düzgün vesaire şekliyle o şekli şeylerin iyi hâlde ona bir fayda sağlamayacağına yönelik yasal düzenlemeyi de hayata geçirmiş olduk.

Tabii, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında özellikle yasalar... Tabii, neticede bunu uygulayacak olan uygulayıcılar. Dolayısıyla, en iyi kanun kötü uygulayıcının elinde en kötü kanun hâline gelebilir, en kötü kanun da iyi uygulayıcının elinde iyi kanun hâline gelebilir. Dolayısıyla, bu anlamda da uygulayıcıların eğitimi, hizmet içi eğitimleri önemli; hâkim ve savcılarımız neticede bunu uygulayacak. Yine, İçişleri Bakanlığımızın, soruşturma aşamasında Emniyet mensuplarımızın, onların da ayrıca bu konuda çalışmaları var. Adalet Akademimizde özellikle hâkim, savcı adaylarının -artık hâkim, savcı yardımcılığı dönemine geçtik- onların üç yıl süren bir eğitim süreci var, bu süreç içerisinde özellikle bu konulara ağırlık verilmesi konusundaki tedbirlerimizi de aldık ve uygulamalarına da başladık. Hizmet içi eğitimlerde de hâkim ve savcılarımızın daha önceki yasal düzenlemelerdeki birinci sınıfa ayrılabilmek için en az 3 kez Adalet Akademisinde eğitim görmeleri gerekiyor, bu da yeni uygulanmaya başlayan bir husus. Burada, bu eğitimlerde kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili mevzuatı, uygulama problemlerini özellikle o dersler kapsamına almış durumdayız. 2023 yılında 1.469 hâkim ve savcı bu eğitimleri Adalet Akademimizde aldılar, görevde olan hâkim savcılarımız. 836 hâkim, savcı adayımız da kadına yönelik şiddetle ilgili eğitimleri aldılar yani şiddetin önlenmesiyle ilgili hem mevzuat hem uygulama problemleriyle ilgili eğitimler onlara verildi. 2024 yılında da yine planlamamıza; bu sayının çok daha üstüne çıkacağız yani bunu katlayarak sürdürmemiz lazım, 24 bin hâkim ve savcımızın bu anlamdaki eğitimlerini tamamlamayı hedefliyoruz.

Tabii, kadın hakları dediğimiz zaman sadece kadına yönelik şiddetin önlenmesi elbette ki değil; kadının sosyal hayata katılması, kadının dezavantajlı durumdan kurtararak onların eşitliğine de ötesinde pozitif ayrımcılık noktasına getirilmesi. Dolayısıyla, bu anlamda onların iş hayatına katılması konusunda diğer bakanlıklarımızın da hassasiyeti söz konusu. Özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bu yönde çalışmaları var ve önem de veriyorlar ve Aile Bakanlığıyla da bu konuda sürekli işiştare hâlindeyiz çünkü ortak yapmamız gereken çalışmalar söz konusu oluyor. Yine, İçişleri Bakanlığıyla da yine kadınla ilgili, çocukla ilgili konularda ortak çalışmalarımız var.

İş hayatına katılmasıyla ilgili olarak, bizim Bakanlığımız noktasında baktığımız zaman, şu anda görevdeki hâkim ve savcılarımızın yüzde 38’i kadınlardan oluşuyor. Dolayısıyla, kürsülerde artık kadınların, adalet dağıtan, adaleti tecelli eden kadınlarımızın daha çok görev aldıklarını memnuniyetle görüyoruz; yüzde 40’a yakın bir durum. Akademide eğitim alan adaylara baktığımız zaman orada da yarım fazlasının kadınlardan oluştuğunu görüyoruz. Burada, adaletin tecellisinde kürsüde kadın vicdanının çok önemli olduğunu düşünüyoruz ve yargıya gelecekte çok daha büyük katkı sağlayacaklarını düşünüyoruz. Şu anda hâlihazırda 3.503 hâkim, savcı adayımız var, bunun

1.606'sı kadınlardan oluşuyor, başarılı da oluyorlar, dereceye girenler, ilk 3'e girenler kurasız atanıyor istedikleri yere ve bu ilk 3'e girenlerin hep kadınlardan oluştuğunu da her kura töreninde görüyoruz, bu da memnuniyet verici. Bu tabii, bizim özellikle yargıdaki yüzde 40'a varan ve sürekli artan kadın oranı uluslararası raporlarda da olumlu karşılanıyor, özellikle Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Projesi kapsamında Türkiye'nin bu durumundan takdirle, övgüyle bahsediliyor ve bu konudaki gelişmeleri de hızlı bir şekilde takip ediyoruz.

Tabii, ceza infaz kurumlarımızdaki personel, infaz koruma memurları erkek ağırlıklı çünkü orada kadın hükümlü sayısı çok az, erkek hükümlü sayısı daha fazla. Dolayısıyla orada kadın infaz koruma memuru daha az olduğu için bizim oranımızı onlar biraz düşürüyor ama orada da yine üçte 1 oranında kadın çalışan söz konusu. Adalet Bakanlığı olarak, özellikle bizim adliyelerde çalışan personeller bakımından baktığımız zaman 96.508 personelimiz var adliyelerde, bunun 42.545'i yani yarısı kadınlardan oluşuyor. Dolayısıyla, kamuda kadın istihdamı konusunda Adalet Bakanlığının kadına pozitif ayrımcılık yaptığını da söylemek mümkün.

Tabii, biz bunları yeterli görmüyoruz. Özellikle, sizlerin, yasamanın önümüzdeki süreçteki tekliflerine her zaman açık olduğumuzu, kadın haklarının daha da geliştirilmesi, genişletilmesi noktasında daha çok mesafe almamız gerektiğini hep düşünüyoruz. Özellikle kadınların kılık kıyafet özgürlüğünden tutun da... Kamuda çünkü hem eğitim hakları bakımından hem kamuda çalışma bakımından geçmiş yıllarda yaşadığımız sıkıntıları, Anayasa Mahkemesi kararlarını hep beraber hatırlıyoruz. O günler hep geride kaldı yani o günleri unuttuk; o mağduriyetlerin bugün tartışılması bile artık... Yani "Ne günlerden geçmişiz." diyebiliyoruz. Dolayısıyla, artık o eski tartışmalar geride bırakıldı; kadınlarımızın kılık kıyafet özgürlüğü vesaire, bunlar artık geride. Bundan sonra daha çok sosyal hayata katılması, iş hayatına katılması ve kadınlarımızın kamuda daha etkin olması, siyasette etkin olması ve kadınlarımızın şiddetten korunması ve ailenin güçlendirilmesi konusundaki politikalarımızı taviz vermeden sürdürmemiz gerekiyor. Tabii ki insanı güçlendirmemiz lazım. İnsanı güçlendireceğiz ki kadın, çocuk güçlü olsun, aile güçlü olsun; hep beraber toplum olarak güçlü olalım. Bu konuda Adalet Bakanlığı olarak her türlü fikre, görüşünüze açık olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Tabii, 22 soru dediniz. Şimdi, biz 22 sorunun, bunların cevaplarını hazırladık. Eğer bir slayt şeklinde mümkün olabilirse, Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığımız bu konuda bir slayt da hazırladı; bu cevapları verebiliriz. Bu noktada, tabii, usul nasıl olacaksa...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok memnun oluruz Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Ben davetiniz için bir kez daha teşekkür ediyorum. Yani bir açılış konuşması biraz uzun oldu ama kusura bakmayın, özlemişiz herhâlde komisyon toplantısı salonlarını. İnşallah, sık sık da sizlerle bir arada kadın sorunlarını tartışmak ve çözüm önerilerini konuşmak isteriz.

Ben davetiniz için bir kez daha hem sizlere hem de Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Bakanım, biz çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, uzun yıllar hem Türkiye Büyük Millet Meclisinde hem de komisyonlarda çok önemli görevler yapmış sizlerin böyle önemli bir görevde olması bizi de çok mutlu ediyor. Bizim içimizden çıkmış, bizi çok iyi anlayan, buradaki arkadaşlarımızın derdini, tasasını yakından bilen sizlerin orada olması bizim açımızdan da çok büyük bir şans diye düşünüyorum. Ben de çok teşekkür ediyorum değerli sunumlarınız için.

Başkanımızın sunumlarını dinlemek bizi çok memnun eder. Slayt sistemini de kurdu arkadaşlar, başlayabiliriz.

Çok teşekkürler.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli kameraman arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz, izin verirlse seviniriz.

Bakanlığımızdan teşrif eden çok önemli bir heyet var, Sayın Bakanımızla birlikte Bakan Yardımcımız, değerli genel müdürlerimiz ve daire başkanlarımız...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlarımızı tanıştırmadık.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Sayın Bakanım, siz...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Hepsi kendilerini görevleriyle beraber belirtirlerse...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok iyi olur, hem de değerli vekillerimiz de tanımış olurlar; çok mühim bir ekiple Sayın Bakanımız teşrif ettiler.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladılar)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, Sayın Bakanım, heyetiniz ağırlıklı kadın, teşekkür ediyoruz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Hâkimlerimiz var.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyursunlar.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Gerçi Genel Müdürlerimizin de hepsi hâkim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Sayın Bakanım, umarız yakında Bakan Yardımcılığına da eşitlik yansır.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Bakanlığa yansımaz.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam ettiler)

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Efendim, çok teşekkür ediyoruz hem heyetinize hem size.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok memnun olduk tanıştığımıza değerli arkadaşlar, Meclisimize hoş geldiniz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Buyurun Başkanım.

ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli vekiller, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun daha önce bize sorulma ihtimali olan sorularla ilgili olarak yaptığımız bir çalışma var, ona göre hazırladığımız bir sunumu sizleri çok sıkmadan, kısaca, hızlıca arz etmeye çalışacağım.

Öncelikli olarak Bakanlığımız politika belgelerinde kadın-erkek fırsat eşitliğine değinilip değinilmediği sorulmuştu. Burada Bakanlığımızın 3 temel politika belgesi var: Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Stratejisi, Bakanlık Stratejik Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı. Her 3 belgede de biz kadın-erkek eşitliğine ve kadınlara fırsat eşitliğine ilişkin politika, strateji ve hedeflere, faaliyetlere yer

veriyoruz. 2024-2028 yıllarını kapsayan ve 29 Nisan 2024 yılında Bakanlığımızın internet sayfasında yayınlanan stratejik planda da adalet sisteminde kadın haklarına ilişkin uygulamaların geliştirilmesi, adli süreçte şiddet mağduru kadınların adalete erişiminin güçlendirilmesi hedeflerine yer verilmiştir.

Stratejik planda yer alan diğer hedef ve faaliyetlerle, kısaca, aile içi ve kadınlara yönelik şiddet suçları soruşturma bürolarının ve cumhuriyet savcılarının yaygınlaştırılması ve cumhuriyet savcılarının uzmanlaşmasının sağlanması, adli yardım sisteminde kadın haklarının daha etkin korunmasını sağlayan uygulamaların geliştirilmesi, hizmet içi ve hizmet öncesi eğitimlerde kadın haklarına yönelik programların geliştirilip uygulanması, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin şiddet mağduru kadınlara hizmet sunma kapasitesinin geliştirilmesi, adli süreçte kadın mağdurların haklarını etkin kullanmasının sağlanması ve adalete erişimlerinin kolaylaştırılması, son olarak mağdur kadınların yargısal süreçlerdeki haklarına ilişkin bilgiye kolay erişiminin sağlanmasına yönelik çalışmalar yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Bakanlığımız Stratejik Planı'nda kadın-erkek fırsat eşitliğine ilişkin hedef ve stratejilerin denetimi de yine belli başlıklar altında gerçekleştirilmektedir. İzleme ve değerlendirme sürecinde; hedef ve stratejilerinin dönemsel olarak takibi ve daha iyiye götürülmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi, her yılın ilk altı aylık dönemi için izleme raporu hazırlanması, bir yıllık dönemler hâlinde de değerlendirme toplantıları yapılması, gerekli görülen hâllerde ilgili tedbirlerin alınması ve birimlerin görevlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Biraz önce Sayın Bakanımızın da belirttiği gibi, Bakanlığımızda çalışan personel, hâkim, savcı ve aday sayılarına ilişkin oranları biz hem sunumumuzda size kitapçık olarak bastık hem de sonradan hâkim, savcı ve aday sayılarına ilişkin geçmiş yıllardan bugüne kadar gelen sayıları önünüze koymuştuk. Bakanlığımızda görev yapan 158.176 kadrolu, 22.851 sözleşmeli, 5.829 sürekli işçi olmak üzere toplam 186.856 personelden 61.563'ü kadındır yani çalışan personelimizin yüzde 33'ü kadındır.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Bu yüzde 33, biraz önce bahsettiğim ceza infaz personeli var, 75 bin...

ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA – Orası düşürüyor. Evet, orada yüzde 15 Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Orada yüzde 15 olunca otomatik bu oranı düşürmüş oluyor yani.

ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA – Evet çünkü hükümlü sayısı erkek çoğunluklu olduğu için, onlara erkek infaz koruma memuru görevlendirildiği için o, oranı otomatik olarak düşürüyor.

Yine, yargı teşkilatında görev yapan 23.791 hâkim, savcıdan 8.905'i kadındır, bu da toplam teşkilatta yüzde 37,5'e tekabül ediyor. Hâkim, savcı adaylarıyla birlikte baktığımızda da yüzde 38'in üzerine çıkıyor. Önünüze koyduğumuz şu tablolar var, burada da 2002 yılından bu yana hâkim, savcı sayısının ne kadar değiştiğini görebilirsiniz. İsterseniz bir iki örnekle de onları belirtebilirim: Mesela, 2002 yılında hâkim ve cumhuriyet savcısı istatistiğine baktığımız zaman, toplam 9.349 hâkim, savcıdan 7.502'si erkek ve 1.847'si kadınmış; yüzde 19,76'yımış. Bugün baktığımız zaman, 23.791 hâkim, savcının 14.886'sı erkek, bu yüzde 62'ye tekabül ediyor; 8.905'i de kadın, bu da yüzde 37,43'e tekabül ediyor.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Yüzde 19'dan yüzde 38'e yükselmiş.

ADLİ DESTEK VE MAĞDUR HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANI MERAL GÖKKAYA – Evet, yüzde 19'dan yüzde 38'e yükselmiş.

Yine, hâkim, savcı adaylarına baktığımız zaman -adli ve idari yargı toplamı- 3.500 adaydan 1.606'sı kadın, bu da yüzde 45,85'e tekabül ediyor. Yani gün geçtikçe, her geçen gün kadın ve erkek hâkim, savcı oranı yüzde 50'ye yaklaşıyor, birbirine yaklaşıyor ve adayları da katarak oranlama yaptığımızda tüm hâkim ve savcı adaylarının yüzde 38,51'i kadın. Yine, yıldan yıla yaş ortalamasına göre tabloları önünüzde bulabilirsiniz.

Bundan başka, Bakanlığımız da üst düzey görevlerdeki kadın oranı sorulmuştu. Toplam unvanlı personel sayımız 12.410, bunların 5.174'ü kadın yani yüzde 41,6'sı kadın personelden oluşuyor.

Bakanlığımızda “Çalışanlara yönelik çocuk bakım, eğitim ve kreş hizmetleri sunuluyor mu?” diye sormuştunuz; bunlara da baktığımız zaman, biz, büyük adliyelerde, ihtiyaç hâlinde bu yeni adliye planlarında kreş ve bakımevlerini zaten koyuyoruz. Bundan başka, Ankara'da özellikle, Yenimahalle ilçesinde, Urankent'te 3 katlı bir çocuk bakımevimiz var, burada da 140 çocuğa hâlihazırda hizmet ediyor. Hâkim, savcı ya da personel çocukları indirimli olarak yararlanıyorlar. Vatandaşlarımız da kontenjan dâhilinde burada bakımevi hizmetinden yararlanabiliyorlar. Bunun dışında, Yargıtay tarafından boşaltılan eski Yargıtay binasının tadilat çalışmaları devam ediyor. Bu binanın planlamasında da yine çocuk bakımevine yer vermeyi planlıyoruz, şu anda planlamalarında var, inşaat devam ediyor. Bu, Yenimahalle'deki kreşimizin dışarıdan bir görüntüsü. Yine, hangi adliyelerde kreş, bakımevi, anaokulu hizmeti veriyoruz, tablolar hâlinde yansıttık.

Burada personel sayısının oranlarını sormuşsunuz ama her personelin çocuk bakımevine ihtiyacı olmuyor. Tabii, yaş aralığı olarak orada hizmete ihtiyacı olan kişilere bakmak lazım aslında. Adana, Afyonkarahisar, İstanbul Anadolu, Ankara Batı, Ankara, Antalya, Bakırköy, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Düzce, Erzincan, Gebze, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, İstanbul Adliyesi, yine İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı İzmir Bölge Adliye Mahkemesi, Kahramanmaraş, Konya, Samsun, Tekirdağ, Trabzon, Uşak ve Vezirköprü Adliyelerinde de kreş ve çocuk bakımevlerimiz hizmete sunulmuş durumda.

Bakanlığımızın kadınlar için planladığı hizmet ve projeleri sormuşsunuz. Politika belgelerinde kadın haklarının etkin korunması için biliyorsunuz amaçladık dedik bunu. Bununla ilgili olarak 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un etkin şekilde uygulanması hedefine yer verdik. Adalet sisteminin kadınlara yönelik şiddet vakalarına yaklaşımının güçlendirilmesi ve adliyelerde hizmet sunan adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerinin şiddet mağduru kadınlara ve adli süreçte yer alan kadınlara adli yardım gibi adli destek hizmetlerinin etkinliğin artırılmasına yönelik hedeflere yer verdik.

Bakanlığımızın kadınlar için planladığı diğer hizmet ve projeler sorulmuştu. Burada biz esas olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinesinde ilgili tüm bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, yine STK'ler, RTÜK ve üniversiteler gibi birçok kurumun görev üstlendiği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planlarında Bakanlık olarak yer alıyoruz ve bu planlarda yıl olarak da eylem planları, faaliyet planları yapıyoruz, etkin şekilde üç ayda bir bu faaliyetlerin yerine getirilmesini karşılıklı olarak izliyoruz.

Burada Adalet Bakanlığı olarak taahhüt ettiğimiz faaliyetler 2024 Yılı Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Faaliyet Planı'nda şu şekilde: Aile içi şiddetin önlenmesi konusunda yardımcı yargı personeline eğitim verilmesi; hâkim ve cumhuriyet savcılarına yönelik kadına karşı şiddetle mücadele ve aile hukuku konularında çalıştaylar düzenlenmesi; hâkimler, cumhuriyet savcıları, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü personeli ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında görev alan temsilcilerin katılımıyla toplantılar düzenlenmesi; zabıt kâtiplerine yönelik kadına yönelik şiddetle mücadele veri yönetimi konusunda eğitimler düzenlenmesi; yine müdürlüklerin bilgilendirme ve

yönlendirme bürolarında görevli personele duyarlılık eğitimleri gerçekleştirilmesi; ADM personelinin kadına şiddetle mücadeleyle dair hizmetlerle ilgili bilgilendirme çalışmaları yapılması; şiddet mağdurunun adli yardımdan etkin yararlanmasını sağlayacak çalışmalar yapılması; şiddet mağduru kadınların haklarına ilişkin bilgiye kolay erişimi için oluşturulan çevrim içi platformların iyileştirilmesi; yardımcı yargı personeline yönelik aile destek konusunda hizmet içi eğitim programı düzenlenmesi; kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ve mağdur hizmetlerine ilişkin mevzuatın afet sonrasında etkili uygulanması amacıyla bilgilendirici materyallerin hazırlanması; yine ADM çalışanlarına yönelik şiddet mağduru afetzedelere sunulacak hizmetlere dair eğitimler gerçekleştirilmesi; kapalı ve açık cezaevi kurumlarında kadına yönelik şiddet suçu işlemiş olan hükümlü ve tutukluların tahliye, izin/firar nedeniyle herhangi bir şekilde kurumdan ayrılımları, denetimli serbestliğe ayrılımları gibi durumlarda gerekli önleyici tedbirlerin alınması için ceza infaz kurumlarınca kolluk birimlerine anında bilgi verilmesi ve kolluğun gerekli tedbirleri almasının sağlanması; kadına karşı şiddet eylemi nedeniyle denetimli serbestlik altında bulunan yükümlülere öfke kontrol programları, farkındalık çalışmaları ve seminer programları gerçekleştirilmesi; denetimli serbestlik altındaki hükümlülere kadın-erkek eşitliği kavramıyla ilgili farkındalık yaratmak amacıyla kadın-erkek eşitliği semineri gerçekleştirilmesi gibi faaliyetler yer almaktadır.

Bundan başka kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olarak diğer uygulamalar sorulmuştur. Bakanlığımız 2024-2028 Stratejik Planı'nda kadın-erkek fırsat eşitliğiyle ilgili olarak hem hâkim, savcı yardımcısı hem de personel alımında kadın-erkek eşitliğinin gözetilmesi hedeflenmektedir. Böylelikle kadın-erkek dengesinin gözetilmesi amaçlanmaktadır.

“Kadın-erkek fırsat eşitliği bütçe anlamında nasıl sağlanacak?” diye sormuşsunuz. Bununla ilgili olarak da Başkanımız burada, Strateji Dairesi Başkanlığımız bütçe tahsislerini gerçekleştiriyor. Öncelikle Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığı olarak bize ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüze kadın hükümlü ve tutuklulara yönelik eğitim ve iyileştirme çalışmaları için yeterli bütçe tahsisleri yapılmaktadır, ilgili diğer birimlere de faaliyetlerini etkin şekilde yerine getirmeleri için yeterli bütçe desteği sağlanmaktadır.

Bundan başka, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen üç yıllık bir proje var, bu projemizin adı Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlanma ve Bütçeleme Projesi. Biz de bu projeye paydaş olarak, daha doğrusu yararlanıcı olarak dâhil olduk. Bizim burada bütçeyle ilgili çalışanlar ve kendi içimizde bulunan Kadın Hizmetleri Dairesi Başkanlığımızın çalışanları gidip peyderpey eğitimler aldılar. Bu eğitimlere göre biz kadın-erkek eşitliğini bütçeleme anlamında nasıl sağlayacağımızın da bir nevi sistem olarak ve bu eğitimlere de hâlâ projeye katılarak devam ediyoruz.

Yine, Bakanlığımızın topladığı idari verilerin cinsiyete göre ayrıştırılmasıyla ilgili olarak da ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların, kişilerin istatistiki talepleri Bakanlığımız Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından karşılanmaktadır. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğümüzün “Adli Veri Bankası” isimli bir sistemi bulunmaktadır. Bu sistemde 2009 yılından itibaren kadın-erkek, uyruk, yaş gibi birçok bilgiye ulaşılabilmektedir; hangi suç ya da hangi veri isteniyorsa sisteme o kırımlar girilerek 2009 ve sonrası için cinsiyetle birlikte çekilebilmekte.

Program bütçe uygulaması, performans programı ve idari faaliyet raporlarında cinsiyete duyarlı göstergeler sorulmuştur. Biz, infaz sistemimizde de cinsiyete duyarlı bir program geliştirdik. Burada performans esaslı program bütçe kapsamında Bakanlığımızın ilgili olduğu hukuk ve adalet bütçe programının “Ceza İnfaz ve İyileştirme” isimli alt programında meslek edindirme kurslarına katılan kadın hükümlü ve tutuklu sayısı performans göstergesi yer almaktadır. Bakanlık faaliyet raporlarında hâkim, savcı ve personel sayısına ilişkin göstergeler kadın ve erkek olarak ayrıştırılarak takip

edilmektedir. Kadın ve erkek personelse ve hâkim ve savcılara yönelik yapılacak tüm eğitimlerde, toplantılarda kadın-erkek eşitliği dikkate alınarak bu toplantılar, çalıştaylar gerçekleştirilmektedir. Biz, bu anlamda da bütün projelerde idari verilerimizi tutuyoruz, kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlayıp sağlamadığımızı kontrol ediyoruz.

“Planlama ve bütçeleme sürecinde kadın-erkek eşitliğine duyarlı analiz yapılıyor mu?” diye sorulmuştu. Burada hem politika belgelerinde hem de kadın-erkek eşitliğinde ve kadın haklarının korunmasına yönelik hedef ve faaliyetlerde biz ne kadarını gerçekleştiriyoruz? Biraz önce Sayın Bakanımız da belirttiler, stratejik plan için “Yüzde 70.” dediler. Hem faaliyetin ne kadarını gerçekleştiriyoruz hem de bunların ne kadarı kadınlara hitap eden ya da kadın-erkek eşitliğine hitap eden eylemler, onları da takip ediyoruz. Bu belgelerin oluşturulmasında ve sonraki değerlendirme toplantılarında da ilgili birimlerimiz hem sivil toplum kuruluşlarını hem akademisyenleri, üniversiteleri, ulusal ve uluslararası kuruluşları, baroları dinleyerek bu belgeleri oluşturuyorlar.

Kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olarak kadın çalışanlara yönelik ya da erkek çalışanlara yönelik -ileride de var başlıklarımız- verilen eğitimler sorulmuştu, bu konuda da birçok eğitim yapıyoruz. Merkez ve taşra teşkilatında görev yapan yardımcı yargı personeline yönelik olarak düzenlenen eğitimler Bakanlığımızın Eğitim Dairesi Başkanlığının resmî internet sitesinde yayınlanıyor. Öncelikle, ihtiyaç analizi çalışmaları yapıyor, bu ihtiyaç analizi çalışmalarında ihtiyaç duyulan konular belirleniyor. Öncelikle, zaten herkese verilmesi gereken, yeni başlayanlara ya da hizmet içerisinde verilmesi gereken eğitimler belirleniyor; bunun dışında personelinin ayrıca ihtiyaç duyduğunu belirttiği konularla ilgili olarak da ihtiyaç analizi sonucunda belirlenen konular müfredata dâhil ediliyor. Bu eğitimler tüm merkez ve taşra teşkilatındaki personele düzenli olarak veriliyor. Eğitim talebinde bulunan personelin unvanlarına uygun eğitimler de veriliyor. Kadın-erkek eşitliğiyle ilgili olarak verdiğimiz başlıca programlar “Kadının Güçlendirilmesi ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi” “Güzel Yaşama Becerisi” “Aile Destek Eğitimi Programı” başlıkları altında veriliyor kadın çalışanların kendilerini geliştirmesi için teşvik edici anlamda.

Yine, Bakanlığımız bünyesinde kadın ve erkek tüm personele yönelik olarak “İletişim” “Ekip Çalışması” “Liderlik ve Yöneticilik” “Psikolojik Sağlamlık” “Medya Okuryazarlığı” “İnsan Hakları” “Zaman Yönetimi” “Meslek Etiği” “Kamusal Yaşamda Protokol Kuralları” “Öfke Kontrolü” “Çatışma Yönetimi” “Sosyal Uyum ve Motivasyon” “Problem Çözme ve Karar Verme Teknikleri” “Kaygıyla Baş Etme” “Psikolojik İlk Yardım” başlıklarında da eğitimler verilmekte. Kişisel gelişim konularında eğitimlerde kadın-erkek fırsat eşitliği konusunu içeren, kadınların mobbing ve şiddete maruz kaldıklarında haklarına ilişkin olarak da bilgilendirici içerikler yer almakta. “Bununla ilgili olarak ne yapıyorsunuz?” diye sorular da vardı. Biz öncelikle ne olduğunu anlatıyoruz mobbing ya da cinsel tacizin, bunlar meydana geldiğinde de nerelere başvurulacaklarına eğitimlerde yer veriyoruz. Mekanizmayı da birazdan söyleyeceğim.

Kadın çalışanlara yönelik yine, başka bir eğitim de insan hakları eğitimleri. Bu eğitimler içerisinde insan haklarına ilişkin kavramlar, insan haklarının özellikleri, tarihsel gelişimi, sınıflandırılması ve korunması, bu alandaki uluslararası düzenlemeler ile ülkemizde insan hakları çalışmaları, adil yargılanma hakkı, “adalete erişim” kavramı ve kapsamı, adalete erişimin önündeki engeller, adalete erişime katkı sağlayan düzenlemeler, alternatif uyuşmazlık çözüm yolları başta olmak üzere birçok konuda eğitim gerçekleştiriyoruz.

Bakanlığımızda görevli orta ve üst düzey yöneticilere yönelik kadın-erkek fırsat eşitliği eğitim seminerleri sorulmuştu. Burada da yönetici olarak yine, yazı işleri müdürlerine, icra müdürlerine, icra müdür yardımcılara eğitimler veriyoruz. Yine, hâkim, savcılara ve hâkim, savcı adaylarına da hem 6284 sayılı Kanun hem aile hukukuna ilişkin mevzuat hem de şiddetin önlenmesine ilişkin olarak ceza hukukunda mevcut suçlarla ilgili eğitimler düzenli olarak veriliyor.

Bakanlık personeline doğum ve babalık izni kullanılarak kullanılmadığı soru olarak gelmişti. Burada da Bakanlığımızda görev yapan personelden babalık izni kullanmak isteyen herkese istisnasız olarak babalık izinlerini kullanıyoruz. Doğum yapan personele de doğum sonrası analık izni ve analık izni süresinin bitiminden itibaren yirmi dört aya kadar aylıksız izin kullanıyoruz. Burada, yarı zamanlı çalışmayla ilgili bir soru vardı. Bu soru... 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 43'üncü maddesine göre kamu görevlilerine tanınmış bir hak; evet, doğum sonrası yarı zamanlı çalışma ancak anılan maddede "Yarı zamanlı çalışma hakkının kullanımına ilişkin usul ve esaslar ile bu haktan yararlanamayacak memurları; hizmet sınıfı, kadro unvanı, kurum veya teşkilat bazında birlikte veya ayrı ayrı belirlemeye Cumhurbaşkanlığı yetkilidir." hükmü yer almakta. Bununla ilgili olarak henüz yapılan çalışma tamamlanmadığı için yarı zamanlı çalışmayı Bakanlığımızda uygulayamıyoruz.

Bakanlığımızda kadın işçiler ile kadın memurların çalıştırılma usulü sorulmuştu. Burada her personelin kendi statüsüne uygun olarak kendi yapabileceği görevlerde çalıştırılması mümkün. Bu konuda herhangi bir sorun yaşamıyoruz.

Bakanlığımızda erkek çalışanlara yönelik kadın-erkek fırsat eşitliği eğitimleri sorulmuştu. Biraz önce de dediğim gibi, tüm kadın eğitimlerinde olduğu gibi erkek personele de aile içerisinde kadın ve erkek rolleri, aile içi iletişim, aile içi şiddetin önlenmesi ve iş-yaşam dengesi konularında eğitimler veriliyor.

Kadın-erkek eşitliği ve kadının güçlenmesi faaliyetlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak benim de şimdi Başkanlık adına konuşmasını yaptığım Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Dairesi Başkanlığımız 10 Haziran 2020'de 63 sayılı Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kuruldu. Başkanlığımızın içerisinde de 2 Eylül 2022 tarihinde Sayın Bakanımızın olurlarıyla Kadın Hizmetleri Daire Başkanlığı kuruldu. Bu Başkanlığımızın görevlerini de kısaca söylersem: Kadın mağdurlara yönelik psikososyal müdahale programları geliştirilmesi; kadın mağdurlara hakları ve kendilerine sunulan hizmetler konusunda bilgilendirme yapılması; ulusal ve uluslararası gelişmelerin takibi ile mevzuat geliştirilmesine katkıda bulunulması; şiddet mağduru kadınlara sunulan hizmetlerin etkinliğinin artırılması ile kadın mağdurların adalete erişiminin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmesi; ilgili kamu kurum, kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılmasıyla ilgili faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Yine, Bakanlığımızca düzenlenen mobbing ve şiddetle ilgili eğitim olup olmadığı sorulmuştu. Bununla ilgili olarak da yardımcı yargı personeline mobbing eğitimleri veriyoruz. Mobbing modülünün içerisinde mobbingin tanımı, terminolojisi, boyutları; mobbinge neden ve niçin başvurulduğu; mobbing davranışlarının neler olduğu, nasıl bir süreç izlediği ve evreleri; mobbing uygulanan kişinin özellikleri; mağdurun hissettikleri; mobbingin sonuçları; dünyada ve ülkemizde mobbingin etkilerini, boyutlarını konuşuyoruz. Mobbinge karşılaşılan bireyin ne yapması gerektiği de bilgilendirmeler içerisinde yer alıyor.

Biraz önce bahsettiğim 63 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle birlikte, Başkanlığımızın yanı sıra, adliyelerde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kuruldu. Sayın Bakanımızın da biraz önce belirttiği gibi, 81 ilde 167 müdürlüğümüz hâlihazırda faaliyette. Burada 1.600'e yakın uzman çalışıyor. Psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı olarak mahkemelere, cumhuriyet savcılıklarına

psikososyal destek hizmeti veriyoruz. Mahkemelerde bilirkişilik yapıyoruz, velayet raporları hazırlıyoruz. Adli görüşme odalarında ifade alınması sırasında uzman desteği sağlıyoruz. Savcılıklarda çocukların ifadesi alınırken yine destek oluyoruz eğer orada alınması gerekiyorsa. Mahkemelerde yine çocuklar hep adli süreç içerisinde uzman desteğiyle adli işlemlere maruz kalıyorlar.

Bundan başka, adli görüşme odaları da başta mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar olmak üzere, cinsel suç ve aile içi şiddet mağdurlarına, insan ticareti mağdurlarına, engelli mağdurlar gibi kırılgan mağdurlara hizmet sunuyor. Bu adli görüşme odalarımız da hâlihazırda 81 ilde 163 adliyede 171 tane kurulmuştur ve faaliyettedir. Burada da 100 binden fazla ifade aldık.

Adli destek müdürlüklerimizden görselleri sizinle paylaşıyorum. Burası da adli görüşme odalarımız. 3 odamız var; bekleme odası, görüşme odası ve gözlem odası. Bekleme odasında, uzman, çocukla ön görüşmeyi yapıyor ve görüşmeye hazırlıyor, biraz sonra neler yaşanacağıyla ilgili bilgilendirme yapıyor. Görüşme odasında sadece uzman ve mağdur oluyor. Uzmanın kulağında bir kulaklık oluyor ve o kulaklık vasıtasıyla cumhuriyet savcısının, mahkeme başkanının ya da hâkimin mağdura sorulmasını istediği soruları mağdurun anlayabileceği, yaşına, zekâ gelişimine, fiziksel gelişimine uygun şekilde iletip ondan soruların alınmasını sağlıyor. Buradaki görüşme, sesli, görüntülü bilişim sistemi vasıtasıyla duruşma salonuna veya gözlem odasına yansıtılıyor. Cumhuriyet savcılarımız gözlem odasından ifadeye katılıyorlar, mahkeme başkanlarımız duruşma sırasında buraya bağlanıyorlar. Böylece biz, aslında, mağduru suç failleriyle karşı karşıya getirmeden ifadelerini almış oluyoruz. Birçok suç mağduru, kendisine yapılan, çok nitelikli eylemler gerçekleştiren faille, şüpheliyle, sanıkla karşı karşıya gelmemiş, böylece örselememiş oluyor.

Yine, Çocuk Adalet Merkezi uygulamalarımız var; Erzurum ve Bursa’da faaliyete geçirdik. 2021 yılında Erzurum’da, 2024 yılının Ocak ayında da Sayın Bakanımızın teşrifleriyle Bursa’da faaliyete geçirdik. Burada da amacımız, çocukların yetişkinlerden ayrı yerlerde işlemlerinin gerçekleştirilmesi. Yine, Gaziantep’te kurulmasına ilişkin çalışmalarımız devam ediyor. Eskişehir’de yeni bir ÇAM uygulaması oluşturulması için çalışmalarımız devam ediyor. Büyük illerden başlamak üzere, peyderpey çocukların adli süreçlerde yetişkin mağdurlardan ya da taraflardan ayrı şekilde işlemlerinin örselenmeden, tekrar suça karışmayacaklarını sağlayacak şekilde, 5395 sayılı Kanun’da öngörülen tedbirlerin etkin şekilde uygulanıp takip edildiği, ilgili kurumların da burada, bu merkezlerimizin içerisinde, barodan sosyal hizmet kurumlarına kadar, belediye temsilcilerine, Milli Eğitime ya da Adli Tıp personeline kadar birçok personelin yer alabileceği, çocukla görüşmeler yapabileceği yerlere de yer veriyoruz.

Bir de bildiğiniz gibi, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işlemleriyle ilgili olarak da son dönemde icra müdürlüklerinden alınarak adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerine verilen bir görev vardı. Burada da biz 8 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla 800 çocuk görüşme merkezi kurduk ve faaliyete geçirdik. Burada, 2.484 çocuk teslimi, 24.762 kişisel ilişki dosyasında, toplam 27.246 dosyada 232.118 işlem gerçekleştirmiş olduk. Yani bu, kendi rızalarıyla çocuklarıyla kişisel ilişki kuramayan ya da çocuklarını teslim edemeyen anne-babaların birbiriyle de yüz yüze gelmeden, çocukları örselemekten düzenli aralıklarla kişisel ilişkilerinin gerçekleştirilmesi, velayet değişikliklerinde de uzman desteğiyle çocuğun velayeti kendisinden alınan kişiden alınıp diğer tarafa teslim edilmesi işlemlerini -çok uzadı herhâlde- gerçekleştiriyoruz. Ücretsiz olarak Adalet Bakanlığı tüm masrafları karşılıyor. Biz bu işlemleri etkin şekilde uygulamaya çalışıyoruz.

“Adli süreçte kadınlara sunulan hizmetler neler?” diye sormuştunuz. Sayın Bakanımız da biraz önce bahsettiler, yaptığımız en önemli şeylerden biri, 2020 yılı Ocak ayında... Aile mahkemelerinin daha önce tümü tedbir kararları veriyordu 6284 sayılı Kanun kapsamında. Şimdi, her adliyede, o adliye

çevresinin büyüklüğüne ve iş yoğunluğuna göre 1 ya da 1'den fazla, 1 ya da 2 bazen... Mesela, Ankara'da 2 tane aile mahkemesi bakıyor, biri 1 bölü 2 bakıyor. Yani tüm Ankara bölgesi için söylüyorum, Sincan için söyleyemiyorum, 3 tane hâkim bu tedbir kararlarını veriyor; uygulanmadığında da zorlama hapsi talepleri yine aynı kişilere geliyor. Eğer tedbirin değiştirilmesi gerektiğinde, kaldırılması gerektiğinde, itirazları geldiğinde bu hâkimler bunları değerlendiriyorlar ve uzmanlaşmaları da sağlıyor. Hem farkındalık çalışmalarını hem de eğitim çalışmalarını biz öncelikle bu hâkimlere, sonrasında diğer aile ve asliye hukuk hâkimlerine yapıyoruz.

Yine, bundan başka Sayın Bakanımızın yine söylediği gibi, adliyelerde, 225 adliyede aile içi ve kadına yönelik şiddet suçları soruşturma büroları kurduk.

Yine, cinsel dokunulmazlığa karşı suç soruşturma büroları kurduk. Bunlarla ilgili hem 154/2 sayılı ailenin korunmasıyla ilgili, aile içi şiddetin ve kadına karşı şiddetin önlenmesiyle ilgili genelge çıkardık hem de cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarla mücadeleyle ilgili bir genelge çıkardık.

2022 yılında Barolar Birliğiyle birlikte 6 ilde baroların şiddet mağduru destek merkezlerini kurduk. Buralarda bizatihi şiddet mağduru kadınlara hizmet sunan avukatlar var, barolarla birlikte eğitimler verdik 258 avukata. Öncelikli olarak bu avukatlar artık destek sağlıyorlar.

Yine “mağdurbilgi.adalet.gov.tr” internet adresimizden bilgilendirme, yönlendirme faaliyetleri yapıyoruz. Adli destek mağdur hizmetleri müdürlüklerimize de konularla ilgili broşürler hazırlayıp, kitapçıklar hazırlayıp dönem dönem veriyoruz; önünüze de bazı örneklerini koyduk.

Bakanlığımızda 4.105 engelli personel var. Engelli personel sayımızı sormuştunuz. Yüzde 2 engelli çalıştırma zorunluluğu vardı sanıyorum; bizim oranımız onun çok üzerinde. Engelli personelin nöbet hizmetlerinden muaf tutulması, engel durumuna uygun işlerde görevlendirilmesi, naklen atanma taleplerinde ise hiçbir kısıtlamaya tabi tutulmadan taleplerinin karşılanması Personel Genel Müdürlüğümüz tarafından sağlanmaktadır.

Yine “Kadın istihdamını artırıcı olarak hangi politikaları güdüyorsunuz?” demiştiniz. Biraz önce de belirttiğimiz gibi, hem stratejik planda böyle bir hedefe yer verdik hem hâkim-savcı yardımcısı hem de personel alımında kadın-erkek dengesini gözeterek personel alınmasını sağlıyoruz. Bu konuda da son olarak 2020 yılı verilerine göre hazırlanan ve 47 ülkeyi kapsayan Avrupa Konseyi Adaletin Etkinliği Komisyonunun (CEPEJ) 2022 yılı Avrupa Adalet Sistemleri Raporu'nda Türkiye'nin kadın hâkim sayısındaki artış olumlu bir gelişme olarak ele alınmıştır.

Taciz, cinsel istismar ve sömürünün izlenmesi ve müdahale edilmesiyle ilgili bir soru vardı. Bununla ilgili olarak öncelikle personel açısından ele alacak olursak görevli devlet memurları hakkında adli ve idari soruşturma ve kovuşturma işlemleri gerçekleştiriliyor. İdari soruşturmada cinsel taciz eylemi sabit görülürse 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/E-g maddesine göre devlet memurluğundan çıkarma cezası verilebiliyor. Bundan başka, Bakanlığımızda görevli hâkim sınıfında çalışan hâkim ve savcılarla ilgili olarak cinsel taciz iddiaları ortaya çıktığında 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu uyarınca Bakanlığımız Ceza İşleri Genel Müdürlüğü adalet hizmetleri ve savcılar idari görevlerinden dolayı şikâyet bürosu tarafından muhakkık görevlendirilerek müfettiş marifetiyle yürütülecek soruşturmalar neticesinde sübut bulması hâlinde cezai yönden gereğinin yapılması için ilgili yargı mercisine; idari yönden de disiplin cezası verilmesi için Hâkimler Savcılar Kuruluna ilgili evraklar gönderiliyor. Etkin bir şekilde burada da bu şikâyetleri ele almış oluyoruz.

Son olarak hangi kurumlarla, hangi planlar kapsamında iş birliği yapıldığı sorulmuştu. Cumhurbaşkanlığımızın On İkinci Kalkınma Planı, yine Yargı Reformu Strateji Belgesi, Bakanlık Stratejik Planı, İnsan Hakları Eylem Planı -biraz önce bahsettiğim- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı ve yıllık planlar, Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı, Türkiye Çocuk Hakları Stratejisi ve Belgesi Eylem Planları kapsamında hem ilgili bakanlıklarla; Aile Bakanlığı, İçişleri, Sağlık, Millî Eğitim Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığı ve bu alanda çalışan ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla, STK'lerle, üniversitelerle, belediyelerle, UNICEF, UNDP, UN Women gibi, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği gibi birçok uluslararası kuruluşla birlikte birçok proje, eğitim, farkındalık faaliyeti yürütüyoruz.

Sunumum bu şekilde. Sizi saygıyla selamlıyorum, sabrınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Başkanım, biz çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten muazzam bir el kitapçığı da oldu bizim için bu hazırladığınız kitapçık. Ben de emeğinize ve sununuza ayrıca çok teşekkür ediyorum. Gerçekten Bakanlıktaki sayılar da bizi çok ümitvar etti, Değerli Bakanım ve heyetine çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, kıymetli milletvekillerimizden katkı sunmak isteyen ya da soru sormak isteyen varsa sözü kendilerine bırakacağım başta Komisyon üyelerimiz olmak üzere.

Buyurun Değerli Vekilim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Merhabalar.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sunumu dinledik, birçok şeyde çok gelişmeler var, hâlen de devam edeceğine inanıyorum ama tabii, burada gene bam telimiz dediğimiz yer var; kadın cinayetleri ve bununla ilgili, İstanbul Sözleşmesi'yle de ilgili şöyle bir soru sormak istiyorum size; bunu yazılı olarak da alabiliriz: İstanbul Sözleşmesi'ne girdiğimiz tarih olan 1 Ağustos 2014 ile sözleşmeden çekilme tarihi olan 1 Temmuz 2021 arasındaki dönemi kapsayan 2015-16-17-18-19-20 ve 2021 yılının ilk altı ayında her yıl olmak üzere kaç kadın işlenen cinayette hayatını kaybetmiştir? Şüpheli olarak hayatını kaybeden kadın sayısı nedir, bu kadınların yaş gruplarına, medeni durumlarına göre ve illere göre dağılımı nedir? Hayatını kaybeden kadınlardan kaçının için koruma kararı vardır? Emniyet güçlerine, yargı organlarına yansıyan kadına şiddet vakası kaçtır, bu şikâyetlerin kaçını tutuklama ve mahkûmiyetle sonuçlanmıştır? Tabii, aynı soruları 2022-2023 ve 2024'ün ilk çeyreği için de sormak istiyorum. Basından öğrendiğimiz kadarıyla 124 kadın ilk üç ayda öldürülmüştür. Bununla ilgili de aynı soruları sorarak sorumu bitirmek istiyorum. Daha sonra vaktimiz olursa bir soru daha sormak isterim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Vekilim, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, isterseniz bütün soruları alalım, daha kolay olur. Siz nasıl arzu ederseniz...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Tamam, toplu alalım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sema Hanım, buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Sunumlarınız için teşekkür ediyoruz. Heyetinizle birlikte sizleri misafir etmekten biz de mutluluk duyuyoruz. Sayın Bakanın “Emrinizdeyiz.” ifadesiyle yaşamaya verdiği önemi ifade etmesinden mutluluk duyduk. Her ne kadar biz yasama üyeleri olarak bu değeri hissedemiyor olsak da sözle de olsa hissettirmiş olduğu için teşekkür ederiz kendisine.

Şimdi, elbette çok fazla konumuz var ama çok hızlıca geçmek istediğim birkaç husus var. Temsil konusunda hâkimler açısından, savcılar açısından da evet, ümitvar olduğumuz bir tablo var ama aynen akademideki gibi bu tablo. Üniversitelerdeki işte araştırma görevlileri, yardımcı doçentler -şu anda “doktor öğretim üyesi” diye geçiyor- doçentler, profesörler nezdindeki sayı kadınlar açısından

ümitvardır, neredeyse yarı yarıyadır her zaman ama rektörlük atamalarına, dekanlık temsiliyetine baktığınızda bu oranlar çok ciddi şekilde düşer. Bugün işte Yargıtayda mesela kaç kadın üyemiz var? 1 üye diye ben biliyorum, hatalı bilgiye de sahip olabilirim. Bu konularda daha fazla yüksek temsilde de kadınlara alan açılması noktasında yani daha doğrusu “alan açılması” derken hak etmedikleri bir alan değil yani haklarının verilmesi noktasındaki gayretlerinizi bekliyoruz diyelim.

Şiddetle alakalı tabii, yine çok konuşulacak konu var ama bizim yine adalet duygumuzu en fazla zedeleyen bu infaz yasalarının içinde şiddet, cinsel suçların da dâhil oluyor olması. Bu konularda belki bize bundan sonra olacak olan infaz yasaları için bir taahhütte bulunabilirsiniz burada hazır sizi yakalamışken diyeyim.

Bir de bunu daha önce de çok konuştuk, cezaevlerimizde maalesef tutuklu kadınlar var, hükümlü kadınlar var. Bu topraklar yani bizim hamurumuz biraz vicdanla yoğrulmuş topraklar, dolayısıyla bu tablo, çocuklarıyla birlikte cezaevlerinde yaşayan, yaşamak zorunda olan kadınlar hakikaten bizi çok üzüyor. Kamuoyunda “Yusuf Kerim yasası” olarak bilinen, hasta evladı olan annelerin, hükümlü annelerin ceza ertelemesi konusunda geçtiğimiz yıl bir adım atılmıştı. Bu, sadece anneler için verilmişti ama annesi vefat eden ve yine bu şekilde çok zorlu tedaviler gören çocuklar var -daha çok kanser hastası bu çocuklar- ve aynı yasanın eğer anne yoksa baba için de olması noktasında, baba için de geçerli olması noktasında çok fazla Mecliste de çağrılarımız olmuştu. Bu çağrımızı yinelemek istiyorum siz buradayken ya da bu konuyla alakalı bir çalışmamız var mı diye sormak isterim.

Teşekkür ediyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Vekilim, buyurunuz.

ELİF ESEN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Kıymetli milletvekilleri, çok değerli misafirler ve Çok Kıymetli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız; hoş geldiniz. Sizleri dinlemekten büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Bu hassasiyeti gösterip bu Komisyonla bir araya gelmeniz de takdire şayan. Çok teşekkür ederiz.

Ben lafı çok uzatmak istemiyorum. Çok yakın bir zamanda, 23 Nisan Çocuk Bayramı sebebiyle iki büyük cezaevindeki çocukları ve annelerini ziyaret ettim; biri İstanbul Silivri’deki Marmara Kapalı Cezaevi, bir diğeri de ertesi gün Ankara Sincan Cezaevi. Yaklaşık üç dört saat orada hem cezaevi çalışanlarıyla hem de Silivri’de anne ve çocuklarla bir arada olabildik ama Ankara Sincan’da sadece çocuklarla bir arada olabildik, onların günlük yaşamlarını deneyimleyebildik, gözlemleyebildik. Buna dair bir rapor oluşturduk, bu raporumuzda cezaevindeki fiziki şartlar, sosyal şartlar ki parantez içinde ben bu şartların çok iyi olduğunu ifade etmek istiyorum, bu önemli bir bakış açısı oluşturdu benim açımdan ve memnuniyet duydum ancak tabii ki küçük sorunlar ve ihtiyaçları da -belki lafın gelişi küçük o sorun ve ihtiyaçlar, eğer devam ederse büyük sıkıntılara sebep olabilecek sorun ve ihtiyaçlardı- yapıcı bir muhalefet anlayışıyla tespitlerimiz ve önerilerimiz olarak raporlaştırdık hukukçu arkadaşlarımızın da görüş ve destekleriyle ve bizim cezaevindeki izlenimlerimizle. Şu an için 2 bakanlıktan, 2 asli bakanlıktan randevu talep ettik 23 Nisan sonrasında; biri sizin Bakanlığınızda -bilginiz oldu mu bilmiyorum, 2 kere randevu talebimize rağmen geri dönülmedi, hâlen açıkta bekliyor ama biz önümüzdeki hafta bu kamuoyuna duyuracağımız raporumuz öncesinde aslında sizinle paylaşmayı çok arzu etmiştik- ikinci bakanlık ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı oldu. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız konuyla çok yakından ilgilendi ve sağ olsun, ben buradan teşekkür etmek istiyorum, çok hızlı bir şekilde randevuyla döndüler kendileri ve ilgili müdürlerini de dâhil ettiği bir toplantıyla bizim hem tespitlerimizi hem de çözüm önerilerimizi dinlediler. Tabii, bu çözüm önerilerinin tümü onları

kapsayacak noktada değildi ama bizim önemli gördüğümüz bir nokta, Aile Bakanlığı tarafında önemli gördüğümüz bir nokta cezaevinde 0-6 yaş çocuğuyla birlikte bulunan annenin dışarıdaki çocukları için de bir sosyal-ekonomik destek alabileceğinden, bu hakkından haberinin olmamasıydı. Bu çok önemli bir hak kaybı, çok önemli bir temel insan hakkına erişimdeki sorun fakat ilgili müdürler annenin bilgisi olmasa da dışarıda onların takibiyle bu kadınların çocuklarının ve bakan kişilerin bu destekten faydalandığını söylediler. Biz de yine yapıcı muhalefet anlayışımızla “Peki ama biz bunu takip ediyor olacağız.” dedik. Bizim için bu yoksulluk ortamında, Türkiye’nin bu yoksullaşan ve yoksunluk yaşanan ortamında elbette ki bakanlıklarımızın verdiği bilgi kıymetlidir ama bir çocuğumuz bile bundan eğer bir acziyet yaşarsa o bizim vicdanlarımızı zedeler, kabul edebileceğimiz bir nokta değildir. Biz bunu, bu süreci takip edeceğiz. Sizleri de bilgilendirerek cezaevi ziyaretlerimize de devam edeceğiz özellikle kadınların durumu noktasında.

Kısaca, belki bir görüşme imkânımız olmazsa diye söylüyorum: Cezaevlerindeki kadınların standart şartlara sahip, imkânlarla sahip olması son derece önemli ve beraberindekilere -“mahpus kadınların masum çocukları” diyorum ben onlara, hiçbir günahları yokken anneleriyle o mahpusluğu yaşıyorlar-doğru ve standart şartların sağlanmasının; yine, kadın cezaevi dışında kalan, erkek cezaevlerinin bir bölümünde, kadın bölümünde mahpusluk çeken kadınların da diğer kadın cezaevlerindeki kadınlarla eşit şartlara ulaştırılmasının da önemli olduğunu ifade etmek istiyorum çünkü eşit şartlar söz konusu değil.

Tabii, aslında çok madde var, belki size de ulaştırabilme fırsatımız olur bu maddeleri önümüzdeki günlerde ama biz önümüzdeki hafta Mecliste basın toplantısı düzenleyerek kamuoyuyla da bu görüşlerimizi paylaşacağız.

Şimdilik teşekkür ediyorum.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Basın toplantısından önce size randevu vermemiz lazım.

ELİF ESEN (İstanbul) – Vermeniz gerekiyor.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Randevudan haberim olmadı.

ELİF ESEN (İstanbul) – Öyle mi?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Kızdım şimdi, kusura bakmayın. O arkadaştan özür diliyoruz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli vekillerim, sonrasında Sayın Bakanımıza iadeiziyaret de yapabiliriz isteyen milletvekillerimizle.

Sayın Vekilim, buyurunuz lütfen.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakan Yardımcıları ve değerli bürokratlar; öncelikle memnuniyetimi ifade etmek istiyorum bu toplantıdan kaynaklı, teşekkürlerimi sunuyorum.

Benim birazcık fazla sorum var, çok fazla sormak istediğim şey var ama kısaca hepsinden bahsetmek istiyorum. Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı yaşadıkları ayrımcılık ve kadına karşı şiddet ve kadın cinayetlerinin önlenmesiyle ilgili şüphesiz yargıya ve Adalet Bakanlığına çok büyük bir görev düşmekte ve biz bu görevin layıkıyla yerine getirilmesi konusunda yani büyük bir umut içerisindeyiz ancak karşılaştığımız pratikler ne yazık ki bunun aksini gösteriyor. Özellikle son zamanlarda ve aslında uzun zamandır özellikle failleri aklayan ve cesaretlendiren birtakım yargı kararlarıyla karşılaşıyoruz ve buna sık sık tanık oluyoruz. Üç gün önce mesela olan bir olay var.

Birkaç tane örnek vermek istiyorum çünkü ne dediğimi, derdimi tam anlatmak istiyorum. Bursa’da, Serra Zeynep Ç. Yusuf Kaçan isimli fail eski eşi tarafından görüşme talebini reddettiği için tabancayla saldırıya maruz kalıyor. Zeynep Ç.’nin arkadaşı araya girdiği için yaralanıyor ve Bursa 8. Ağır Ceza Mahkemesi Yusuf Kaçan’a yaralamadan dokuz yıl yedi ay yirmi beş gün hapis cezası verirken eski eşine yönelik saldırısı için, eylemin gerçekleşmemiş olması gerekçesiyle beraat veriyor. Ya, bu, söz ettiğimiz cezasızlık politikasıyla ilgili en önemli davalardan biri, üç gün önce yansıdı. Bu, cezasızlık meselesiyle ilgili dokuzuncu yargı paketinde birtakım hazırlıklar yaptığımıza dair gündemler oluşmaya başladı, haberler yansımaya başladı kamuoyuna. Cezasızlık algısının ortadan kaldırılacağına ilişkin ibareler var haberde, özellikle de denetimli serbestlikle ilgili. Denetimli serbestlikle tahliye edilen erkeklerin eşlerini ya da eski eşlerini öldürdüğü vakalarla karşılaşıyoruz yine sıklıkla. Yargı paketinde bahsedilen bu düzenleme hangi suçları kapsayacak, kapsamı nedir, kadına yönelik işlenen suçlar için mi geçerli olacak? Bunu merak ediyorum. Ya da daha önce pek çok defa şahit olduğumuz üzere sadece siyasi yargılamalar için mi kullanılacak? Bunu da böylece sorayım.

Yine, haklarında koruma kararı olan kadınlar öldürülüyor. 2023 yılında koruma kararı altındayken öldürülen 28 kadın var. 2004 yılında da yine aynı cinayetler devam ediyor. Sevilay Karlı, 26 Şubat’ta Pendik’te işe giderken boşandığı erkek tarafından on bir yerinden bıçaklanarak öldürüldü. Sevilay Karlı, 9 Ocakta yaptığı şikâyetle can güvenliği olmadığı için uzaklaştırma kararı aldırılmıştı. Karlı’nın ölümünden sonra tebliğ edilen kararla savcının maktul yerine şüphelinin ifadesine itibar ettiği anlaşıldı, “Kovuşturmaya yer yok.” kararı verdiği ortaya çıktı kadın öldükten sonra. Karlı, şikâyet dilekçesinde somut delil olarak ses kaydı sunuyor ancak “Kovuşturmaya yer yok.” kararında “Somut ve inandırıcı delil elde edilememiştir.” diyor. Bu cinayette savcının açık biçimde görevi ihmalî söz konusudur, bu benim kendi yorumum değil; bu, bir AYM kararıdır, 2013 yılında alınmış bir karardan bahsediyorum. Akademisyen Serpil Erfındık’ın yaşam hakkının ihlal edildiğine hükmetmişti AYM 2013 yılında çünkü koruma kararının kaldırdığı gün, eşi tarafından öldürülmüştü ve AYM kararına göre, görevini ihmal eden polislerin ve jandarmaların yargılanmasını istemişti Anayasa Mahkemesi. Ben şimdi bu kararın yine aynı şekilde yaşam hakkı ihlali yaratan savcı için uygulanıp uygulanmayacağını merak ediyorum. Tabii, AYM kararlarıyla ilgili de kafamız karışık, bir yandan da Anayasa yapmayla ilgili bir gündemimiz var. Bunun nasıl karşılık bulacağını da merak ediyorum.

Bir diğer konu, şüpheli kadın ölümleri, yine önleyemediğimiz sorunların başında geliyor. Aslında “şüpheli kadın ölümü” diye bir şey yok, sadece gizlenen erkek şiddeti var veya korunan erkekler var yani yüksekte düşen kadınlar kuvvetle muhtemel erkekler tarafından atılıyorlar ya da kendi kendilerine ortadan kaldırılmıyorlar. Dört yıl önce kaybolan Gülistan Doku’nun akıbetiyle ilgili hâlâ bir gelişme yok. Gülistan Doku kayıp. Baş şüpheli serbest ve 9 Şubat’ta Gülistan’ın arkadaşı, yakın arkadaşı Rojvelat Kızmaz ortadan kayboldu ve cansız bedeni Ilısu Barajı’nda bulundu. İki olay arasında bağlantı olup olmadığını biz merak ediyoruz. Aradan geçen dört yılda Gülistan’ın akıbeti ortaya çıkarılsaydı belki Rojvelat hayatını kaybetmemiş olacaktı.

Kadına şiddet uygulayan erkekler hane içinden de olsa kamu görevlisi de olsa polis de olsa asker de olsa bir şekilde cezasızlıkla ödüllendiriliyor yargı tarafından.

İpek Er davası var, Musa Orhan hâlâ serbest. İpek Er’e cinsel saldırıda bulunmuştu ve İpek Er bu nedenle intihara sürüklenmişti. Yine özel savaş politikalarının özellikle Kürt kadınlara yönelik olarak yürütülmesi yargı tarafından cezalandırılmıyor. Bu konuyla ilgili de bir çalışma, bir düzenleme olacak mı? Bunu sormak istiyorum.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Son cümle neydi? En son... Kusura bakmayın.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – İpek Er... Musa Orhan hâlâ serbest. Cinsel saldırı sonucunda intihara sürüklenmiş bir kadın ve ne yazık ki yargının verdiği bir karardan bahsediyorum, yine Musa Orhan serbest olarak dolaşıyor hâlâ.

Yine başka bir konu... Şırnak'ta bir olay meydana geldi, yine bir uzman çavuş bir kadına saldırdı sokakta, cinsel saldırıda bulunmak istedi. Etraftaki insanlar olmasa belki o uzman çavuş tutuklanmayacaktı ama bu saldırıya tanıklık etmiş olmaları ve etkisiz hâle getirmiş olmalarından kaynaklı olarak oluşan kamuoyu tutuklanmasına tabii ki yol açtı, bu da iyi bir şey.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Vekilim, başka sorular da var, toparlayalım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Hemen bitiriyorum, birkaç bir şey daha var.

Hazır Sayın Bakanı bulmuşken... Daha sonra yazılı olarak da alabiliriz cevapları.

Ben Makbule Özer'i sormak istiyorum Sayın Bakan. Yüzde 61 engelli raporu var, 83 yaşında ve ATK “cezaevinde kalabilir” raporu veriyor. Bununla ilgili olarak, gerçekten yani hukukla da akılla da vicdanla da açıklayamıyoruz, siz ne düşünüyorsunuz? İnfaz süresi dolduğu hâlde tahliye edilmeyen kadın mahpuslar var Sincan Kapalı Cezaevinde, 11 kişi. Mukaddes Kubilay, Zeynep Han Bingöl, Rozerin Kurt, Jiyan Ateş, Özlem Demir, Sedef Demir, Nedime Yaklav, Necla Yıldız, Sermin Demirdağ, Nuriye Adet, Gülşen Adet. Bununla ilgili olarak neden tahliye edilmediklerini soruyorum çünkü bununla ilgili hukuk kurumları tarafından hazırlanmış bir rapor var, size sunabilirim.

Son olarak, cezaevindeki mahpusların hijyen malzemelerine erişimleri... Bir Kamu Denetçiliği Kurumu kararı var 2022 tarihli, bu kararı da verebilirim size. Bununla ilgili de biz özellikle cezaevindeki mahpusların temel gıda ve hijyen ürünlerine, bebek bezine ulaşımını, bunların ücretsiz dağıtımının yapılmasını istiyoruz.

Ve en son, tecridin kaldırılması ve Kürt sorununun demokratik çözümü için başlayan, özgürlüğe ses verdiği annelerin başlattığı bir nöbet var. Bu da kadınların başlattığı bir adalet nöbeti. Yine, Emine Şenyaşar annenin başlattığı bir adalet nöbeti var. Doksan yedi gündür Bakanlığınızın önünde nöbet tutuyor Emine anne. Ben bunlarla ilgili olarak şunu sormak istiyorum: Annelerin adalet talepleriyle ilgili bugün de Diyarbakır'dan gelen, adalet nöbeti tutan anneler muhtemelen şu saatlerde ya Adalet Bakanlığının önündeler ya da kolluk tarafından engellendiler, tam olarak bilemiyorum ama Sayın Bakan, adalet talepleri var ve bu taleplerin görülmesini, duyulmasını istiyorlar. Siz buna dair ne düşünüyorsunuz? Özellikle Emine annenin tam doksan yedi gün oldu, Diyarbakır Anneleri yeni başladı. Bununla ilgili olarak ne zaman göreceksiniz bu talebi, ne zaman duyacaksınız? Bunu sormak istiyorum.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Evet, Pelin Hanım, buyurun lütfen.

PELİN YILIK (Çankırı) – Sayın Bakanım, sizi ve kıymetli heyetinizi bugün burada ağırlamaktan duyduğum memnuniyeti ifade etmek istiyorum. Bu manada da bu toplantıyı çok değerli buluyorum, teşekkürlerimi sunuyorum.

Sunum esnasında Bakanlığınız bünyesinde 4.105 engelli kadın personelin görev yaptığından bahsedildi. Hangi pozisyonlarda çalıştıklarına dair detay rica edebilir miyiz? Bir de üst düzey görevlerde çalışmalarının yolu açık mıdır, hâkimlik, daire başkanlıkları, genel müdürlük gibi?

Bir de tabii, kadına şiddetle mücadelede bakanlıklar arası koordinasyonun da çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu manada, diğer bakanlıklarla herhangi bir iş birliğiniz oluyor mu?

Son olarak, şiddetin önlenmesinde tabii, toplumsal dönüşüm ve toplumsal bilinçlenme de çok önemli. Şiddetle mücadele elbette esas ama şiddetin ortaya çıkmadan önlenmesine dair toplumsal bir dönüşüm programı da belki plan dâhilinde olabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Teşekkür ediyoruz Değerli Vekilim.

Komisyon üyesi arkadaşlarımızdan başka söz almak isteyen yoksa Komisyon dışından gelen misafir milletvekillerimiz var, onlara söz vereceğim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Kendinizi de tanıtırırsanız ve çok kısaca alabilirsek çünkü cevaplama kısmı da var.

Teşekkür ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakana da değerli bürokratlara da hoş geldiniz diyorum.

Ben Antep Milletvekili Sevdâ Karaca. Komisyon üyesi değilim ancak bugün buraya özellikle Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, EŞİK Platformu, Kadın İnsan Hakları Derneği, Ekmek ve Gülle birlikte tam da bu gündeme uygun olmak üzere hazırladığımız dosyayı hem Komisyonumuzla paylaşmak hem Bakana konuyla ilgili soruları iletmek için geldim.

Şimdi, öncelikle şuradan başlamak isterim ki ilk kez muhatap alınmamız oldukça önemli, aynı muhataplığın ben kadın örgütleri ve aslına bakarsanız, biraz önce sunumda belirtilen, farklı alanlarda çalışan demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla da gösterilmesi gerektiğinin önemli olduğunu düşünüyorum. Çok dikkat çekici bir şey, bugün muhakkak gündem olması ve tartışmamız, sizden bilgi almamız gereken temel gündem maddelerinden biri, sizin göreve geldiğinizde, göreve gelir gelmez ifade ettiğiniz, aile hukukunu sil baştan ele alma projesi. Bununla ilgili kaygılar oldukça büyük. Bu konuyla ilgili özellikle Komisyonumuzun gündemini önemli oranda belirleyen bir tartışma olduğu için bu konudaki değerlendirmeleri hem sizinle paylaşmak hem soruları ifade etmek isterim.

Şimdi, siz aile hukuku konusundaki geniş çalışmadan bahsederken bir bilim komisyonundan söz ettiniz ve bir çalışma yürüttüğünden bahsettiniz. Şimdi, biz, bakın, kadınların, kadın örgütlerinin, Meclisteki diğer partilerin ve muhtemelen iktidar partisi milletvekillerinin bir kısmının bile haberdar olmadığı bir yasal düzenleme çalışmasını sizden ara ara çeşitli yönleriyle duyuyoruz. Bu bilim komisyonunun kimlerden oluştuğunu, nasıl yürütüldüğünü öğrenmek istiyoruz, kamuoyu da bunu merak ediyor. Bu konuda açık bir bilgilendirme talep ediyoruz.

Şimdi, bu zamana kadar yaptığınız açıklamalarda hazırlıklar ve çalışmalar kapsamında kadınlardan ve kadın örgütlerinden gizli saklı yürütülen bir süreç olduğuna ilişkin değerlendirmeler var. Bakın, örnek vereceğim size bununla ilgili. Genel seçimlerin hemen arkasından Aile Bakanlığıyla ortak bir biçimde aile çalıştayları gerçekleştirdiniz tam da bu Medeni Kanun değişikliğine işaret etmek üzere. Pek çok baro, çalıştaydan bir gün önce, mesai saatlerinin sonunda şifahen davet edildi bu çalıştaylara. Hatta Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu 23 Şubatta bir çalıştay yaptı. Her bir baro temsilcisi yaptıkları konuşmalarda bu çalıştaylara aynen bu biçimde katılabildikleri, çoğunluğunun davet bile edilmediğini ifade ettiler. Bakın, bu aile çalıştaylarında ilahiyat profesörleri, müftüler dahi çağrıldı ama kentlerin kadın örgütleri hak savunucuları bu çalıştaylarda yer alamadı.

Antep'ten bir örnek vermek istiyorum size: Bu aile çalıştaylarında bizzat resmî görevlilerce “Nafaka yuva yıkar.” gibi ifadeler dahi kullanılabilirdi ve biz memlekette gerçekten boşanmaları zorlaştırıcı politikalar açısından nafakanın bu kadar tartışma gündemi olduğu bir yerde, bir çalıştayda resmî görevlilerden bu türden değerlendirmeler yapılmasını esefle karşıladık. Bu çalıştaylar konusunda Aile Bakanlığına ve sizin Bakanlığınıza defaatle soru önergeleri verdim, bilgi edinme başvuruları yaptım, sonuçlara ilişkin rapor ve değerlendirmelere dair belge taleplerinde bulunduk. Aylar geçmiş olmasına rağmen henüz hiçbir yanıt alabilmemiş değiliz. Ben bunun nedenini merak ediyorum.

Bir noktanın daha altını çizeceğim. Şimdi, bakın, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilen, Türkiye Adalet Akademisinin yararlanıcısı olduğu bir fondan bahsedeceğim size. 2 milyon 223 bin euroluk bir bütçesi var bu fonun ve Medeni Kanun'da yapılacak değişiklikleri hedeflediğini ifade ediyor bu fon. Bizzat sizin tarafınızdan... 1-3 Kasım tarihlerinde bu fonun Medeni Kanun'da yapılacak değişiklikler için kullanılacağını ifade ettiniz. Bu bütçenin hangi kalemlerle, nasıl kullanılacağını biz merak ediyoruz, öğrenmek istiyoruz. Aile mahkemelerinin etkinliğinin artırılması...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Hangi fon dediniz?

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tekrar bahseder misiniz hangi fon olduğundan.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Söylüyorum: Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilen, Türkiye Adalet Akademisinin yararlanıcısı olduğu “Aile Mahkemelerinin Etkinliğinin Artırılması: Aile Üyelerinin Haklarının Daha İyi Korunması” isimli proje ve bu projenin nihai hedefinin Medeni Kanun'da yapılacak değişikliklerin hazırlığını yapmak olduğu ifadeleri de yine sizin açıklamalarınızda yer alıyor. Bu bütçe nasıl kullanılacak, hangi kalemlere sahip, bunların ayrıntılarını kamuoyuyla paylaşmanızı bekliyoruz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Vekilim, toparlarsanız, başka söz alacak vekillerimiz de var. Daha Sayın Bakanımız sorulara cevap verecek, rica ediyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Şimdi, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun en önemli gündem maddelerinden biri Medeni Kanun değişiklikleri ve ilk defa biz Sayın Bakanın bu konuda bizleri muhatap alarak karşımızda olduğuna ilişkin bir günü yaşıyoruz. Bunu kişisel olarak değil, kişisel fikrimle değil, aynı zamanda kadın örgütlerinin de maalesef muhatap bulamadıkları için burada sormamı istediği sorular olarak şey yapıyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Efendim, ifade ettiğimiz gibi... Vakit kaybetmezsek...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum. Evet, ben de vakit kaybetmek istemiyorum.

Şimdi, bir yol haritası ifade ediyorsunuz Medeni Kanun değişikliklerine ilişkin. Bu yol haritasında kadın örgütlerinin muhatap olarak alınmayışına ilişkin bir değerlendirme bekliyoruz sizden.

Şu boşanma davalarının hızlandırılması noktasında da bir açıklamaya, bir izaha ihtiyacımız var çünkü “boşanma davalarının hızlandırılması” adı altında nafaka, velayet, tazminat konularının boşanma sonrasına bırakıldığı bir düzenlemeden söz ediliyor. Çok çeşitli haberlerde geçiyor ama bununla ilgili ayrıntılı, derli toplu bir açıklama biz duymak istiyoruz. Diyorsunuz ki: “Duruşmaların sık yapılması, yeni aile mahkemeleri açılması, tanıkların tek bir celsede dinlenmesi gibi tedbirler...” Şimdi, bakın, kadın hak örgütlerinin, baroların, bu konuda çalışan akademisyenlerin özellikle bu yöntemlerle hak kaybının önünün açıldığına ilişkin açık tartışmaları, ifadeleri ve raporları var dolayısıyla kadın yoksulluğu da bu kadar ortadayken nafaka, velayet, tazminat gibi talepler karara bağlanmadan böylesi düzenlemeler yapmak belirsizlik ve güvencesizliği kadınlar bakımından artırmıyor mu, boşanma süreçlerini zorlaştırmıyor mu? Buna ilişkin değerlendirmenizi bizimle paylaşmanızı rica ediyoruz.

Medeni Kanun’a göre yoksulluk nafakasının hangi koşullarda verildiği oldukça açık. Şimdi, daha önce farklı yetkililer tarafından, son olarak da sizin tarafınızdan “Bir gün evli kalıp onlarca yıl nafaka ödeyen kişiler var.” iddiasının artık bir an önce ispatlanması gerekiyor Sayın Bakan çünkü...

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Bir gün evli kalıp...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – “Bir gün evli kalıp onlarca yıl nafaka ödeyen kişiler var.” gibi bir lafûgüzaf, sürekli kamuoyunda dolaştırılıyor, resmî yetkililerce de söyleniyor. Sorumuz bu konuda açık: Bu ve benzeri iddialar konunun asıl mağduru olan kadınların ve çocukların görmezden gelinmesine neden oluyor dolayısıyla biz sizden Bakanlık olarak bu konuda bir gün evli kalıp onlarca yıl nafaka ödeyen kaç erkek olduğuna, söz konusu dosyaların numaralarına, ödedikleri nafaka miktarına, nafakanın kadına mı yoksa çocuğa mı ödendiğine dair acil bir kamuoyu bilgilendirmesi talep ediyoruz. Nitekim, bu başka türlü mümkün değil.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, katkılarınız için teşekkür ediyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişkiye, adli görüşme odalarına, adli yardıma ilişkin biraz önce sayın bürokratların ortaya koyduğu tablonun çok dışında, baroların, çocuk hak örgütlerinin, kadın hak örgütlerinin, dava dosyalarına giren avukatların, adli yardım bürosu çalışanlarının ve aynı zamanda çeşitli gazetecilerin de bu konuda yaptığı haberlerin ortaya koyduğu çok temel bir şey var, keşke sizin ortaya koyduğunuz biçimde düzgün işleyen bir mekanizmayla biz karşı karşıya kalıyor olsaydık ama bu konudaki raporlardan derlediğimiz notları hangi mekanizmada, nasıl sorunlarla karşı karşıya kalındığına ilişkin yazılı bir raporda ben size sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, sizin aracılığınızla da ben aynı zamanda şimdi dile getiremediğim -süre kısıtı nedeniyle- pek çok noktaya ilişkin kadın hak dernekleriyle, kadın mücadelesi platformlarıyla birlikte hazırladığımız bu dosyayı hem Komisyonumuza hem Sayın Bakana sunmak istiyorum ki bizim bu ve daha fazlasına ilişkin bu dosyada yer alan bu sorulara ilişkin sizden aynı zamanda yazılı bir bilgilendirme, kamuoyuna da aynı zamanda bir açıklama beklediğimizi tekrar ifade edeyim. Süre kısıtlılığı dolayısıyla ifade edemediğim soruların burada olduğunu ve muhakkak yanıtları da beklediğimizi söylemek istiyorum.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Alabiliriz soruları.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Küçük bir not, kadın istihdamına ilişkin söylediğiniz nokta, açıklamalarınız oldukça önemliydi. Bizzat ben son on ayda sadece 3 kadın direnişinde, kadın işçilerin içinde yer aldığı direnişte kadın işçilere yönelik özel olarak patron şiddetinin, taciz ve hakaretin yer aldığı kayıtları, belgeleri Bakanlığınıza ulaştırabilmek için girişimlerde bulundum ama ne yazık ki bunlara da yanıt alamadık. Kadın işçilerin bizzat kendilerinin Adalet Bakanlığına başvurularının da daha size ulaşmadan öndeki mekanizmalar tarafından iç edildiğini buradan ifade etmek isterim. Agrobay işçilerinin ve Özak işçilerinin bu konudaki başvurularına da bir an önce yanıt vermenizi rica ediyorum.

Teşekkürler.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Sayın Bakanım, size ve heyetiniz hoş geldiniz diyorum.

Ben de Kıymetli Başkanımızın sunumları da çok kıymetliydi. Ben de yirmi yıl sahada çalıştım, aile müdürlüğü yaptım son olarak, gerek 6284 konusunda gerek ÇİM’ler gerek Adli Destek Mağdur Hizmetlerinin son dönemde yaptığı çalışmalara yakından şahit olmuş da birisiyim. Özellikle son üç yılda bu Adli Destek Mağdur Hizmetlerinin yaptığı işte gerek çocuk teslim büroları gerek ÇİM’ler gerçekten vatandaşımızın hayatını kolaylaştırmak açısından, mağdur olarak adliyelere başvurmuş insanların

gerçekten kendisini özel hissederek baskı altında kalmadan hem çocukların hem mağdur olanların kendisini rahat ifade edebilmeleri için güzel çalışmalar yapıldı. Tabii, eksikimiz var mıdır, vardır. Her geçen gün de iyileştirilmeye devam ediliyordur. Bununla alakalı benim şöyle bir sorum olabilir, öncelikle onu söylemek istiyorum: Bu ÇİM’lerde ve Adli Destek Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinde sosyal çalışmacı ve çocuk gelişimci istihdam sayısının artırılmasının iyi olacağı kanaatindeyim. Biraz önce sayın vekilimiz de tabii, çok kıymetli şeyler söyledi ama şimdi referans olarak her birimiz farklı STK’leri alırsak orada yanılmış oluruz; yani tamam, herkesle konuşalım, herkesin fikirlerine, herkesin görüşlerine önem verelim ama ben sahadan gelmiş, sahada da bunu görmüş, işte orada eksikliklerin... Yine söylüyorum, yüzde 100’ü, tamamı değil ve son zamanlarda iyileştirmek için de çabalar var ama bunları hani yok sayarak da bir şey yapmak orada çalışan arkadaşlara da haksızlık olur. Bu işe kafa yoran insanların da moral ve motivasyonunda düşüklük olur. Yapılamayanları söyleyelim ama yapılanları da takdir edelim diyorum.

Tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Biz de katkılarınıza çok teşekkür ediyoruz Değerli Vekilim.

Değerli Vekilim, lütfen kendinizi de tanıtırınız...

Buyurunuz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sibel Suiçmez, Trabzon Milletvekili. Komisyon üyesi değilim ama yıllardan beri alanda bizzat zaten bu çalışmaları yürüten bir avukatım.

Ben tam Sayın Milletvekilimin istediği şekilde konuşmaya başlayayım. Sayın Başkanım, çok kıymetli Adalet Bakanımız ve Adalet Bakanlığı teşkilatı mensuplarına sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Elbette kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda atılan her olumlu adımın, her çalışmanın yanındayız. O konuda çalışma yürütenlere de teşekkür ediyoruz ama bizlerin burada görevi eksiklikleri dile getirmek diye düşünüyorum. Şimdi, Sayın Bakanım, ben Sevda Hanım’ın söylediklerinin tümüne katılıyorum, o sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışıyoruz ama yine Sayın Vekilim “Referans olarak kimleri alalım?” dedi. Ben bir öneri yapayım: Hak temelli çalışanları alalım. Dolayısıyla hak temelli çalışmalar yapıldığı zaman kimse aslında karşı karşıya kalmaz, farklı noktalarda aynı amaç için birleşebiliriz. Sayın Bakanım, bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Lütfen, artık hangi referans alıyorsanız bilmiyorum ama -biliyoruz ama- biraz bu referans aldığınız kısımları değişirseniz hep birlikte çok güzel, daha başarılı, daha alanda işlev yürütebilecek çalışmalara imza atabiliriz kadın sivil toplum örgütleriyle diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, şimdi, normalde Adalet Bakanlığı kadına yönelik birtakım düzenlemeler yaptığında hepimizin daha sevinçle bunu beklememiz lazımken bizi inanın bir endişe alıyor, sormayın. Hepimizin yüreği ağzında bekliyoruz. “Şimdi dokuzuncu yargı paketi hazırlanıyor.” dediniz, biz milletvekilleri olarak şu ana kadar ne olduğunu bilmiyoruz. Sağ olsun, basına yansıyor biz de bu yansıyanlarla ilgili kısımda dediğim gibi aman ne olacak, aman ne olacak diye endişe içerisinde bekliyoruz. Sizin ne kadar randevu verme konusunda hassas olduğunuzu yakinen bilen biriym, öyle bir kısıtlamanız yok ama burada da görülen odur ki sizlerle daha sık bir araya gelirse birbirimizi anlama ve doğruyu bulma konusunda da adım atmış olacağız.

Sayın Bakanım, şimdi, çok ciddi bir iddia var burada: “İnfaz süresi dolduğu hâlde tahliye edilmeyen kadınlar var.” dedi bir milletvekilimiz. Lütfen bunu, böyle bir şey varsa Adalet Bakanı “Niye devam ediyor?” diye açıklasın, yoksa “Yok.” diye açıklasın. Eğer yasal mevzuatı farklı bir yorumlamadan kaynaklanıyorsa lütfen açıklasın. Dolayısıyla devletimiz burada zan altında da kalmaktan kurtulur. Bir saatlik özgürlüğün ne anlama geldiğini hepimiz çok iyi biliyoruz.

Sayın Bakanım, ÇİM yönetmeliği henüz çıkmadı, bunu ne zaman çıkarmayı düşünüyoruz? Yine, kadınlara yönelik cinsel saldırı suçlarında ÇİM’ler gibi işlev görece merkezlerin açılmasını düşünüyor musunuz, bu konuda çalışmalarınız var mı?

Şimdi, bir şey daha söylediniz, sabrı çok zorlamadan kısa geçiyorum, “Özel soruşturma kısımları açılarak hızlandı soruşturmalar.” dediniz kadına, çocuğa yönelik şiddet vakalarında ya da istismar vakalarında; şunu da özellikle söyleyeyim: Soruşturmanın kısalığı değil niteliği önemli, etkin soruşturma yapılıp yapılmadığının çok iyi denetlenmesi gerekiyor. Eğer etkin soruşturma yapılmıyorsa zaten artık adalete erişim mümkün olmuyor, adil yargılanma da mümkün olmuyor. Bu nedenlerdir ki sizin döneminizde bu suçlara yönelik cezalarda ağırlaştırma yapılmış olmasına rağmen, kamuoyunda ve uygulamada cezasızlık politikasının arttığına yönelik bir algı ve gözlemimiz var. Dolayısıyla sizin bu sunduğunuz birçok eğitimlerin sonucunu alanda nasıl aldığının raporlamasını yapıyor musunuz? Bizler alanda çalışan avukatlar ve sivil toplum örgütleri olarak gerçekten bu konuda endişeliyiz. Evet, eğitimler yapılıyor ama ne kadar alınıyor? Eğitimi almış olan hâkim ve savcılar günlük siyasal gelişmelerden ne kadar etkileniyor? Tedbir kararlarının verilme süreleri niye gittikçe kısalıyor? Tedbir kararlarında “delil” diye tutturan hâkimlerimizin sayısı gittikçe artıyorken bir yanda eğitim alma sayısı artıyor ama bizim alanda beklediğimizde, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için yapılacak olan işlerde de olumsuz bir artış olduğunu görüyoruz. AGO’larda, ÇİM’lerde ve artırılan bu çalışmalarda acaba yeterli eleman sayınız var mı diye endişeliyim çünkü gerçekten orada çalışan arkadaşlarımız çok zor psikolojik şartlar altında çalışıyorlar, biz de avukatlar olarak bunu yaşıyoruz. Yani sürekli şiddetin, cinsel saldırının konuşulduğu bir ortamda gerçekten psikolojilerini çok iyi tutmaları gerekiyor; bunun da bir önleme açısı, fazla sayıda bu çalışmacı alımını sağlamak olmalı.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 6284’te gerekli gördüğü dosyalarda katılabilirler. Yıllardan beri söylüyoruz, Türkiye Barolar Birliği ve barolar olarak da 81 ilde bu konuda gönüllü, yetmişmiş avukatlarımızla biz mağdurların yanında adaletin gerçekleşmesi için yer almak istiyoruz. O nedenle, kanunda yapılacak küçük bir değişiklikle o maddeye barolar ve Türkiye Barolar Birliğinin eklenmesi durumunda da, inanın, çok daha başarılı adli süreçleri yaşayacağımıza eminiz. Çünkü yeterli sayıda Bakanlığın avukatının olmadığı ve etkin bir takibin de bu nedenle yapılamadığı ortada.

Adli yardım sistemiyle ilgili problemlerimizi siz çok yakından biliyorsunuz ve ne kadar çözüm üretmek istediğinize de ben Türkiye Barolar Birliğindeki görevim nedeniyle şahidim ama yine burada tekrarlamak isterim ki, adli yardım sistemindeki yetersizlik nedeniyle maalesef barolarımız artık kadınlara bile hizmet veremeyecek durumda kalmıştır. O nedenle, tekrar bu konunun yani ekonomik politığın ilgili bakanlarla sizin tarafınızdan görüşülerek çözüm üretilmesinin gerekliliğinin altını çizmek isterim. Birçok güzel açıklama yaptınız, kitapları da alıp okuyacağız, bunlardan gerçekten çok güzel çalışmalar muhakkak oluyor, yapıyorsunuz ama bir dönüp baktığımızda, maalesef dört ay, beş ay gibi bir süreçte 139 rakamıyla açıklanan bir kadın cinayeti, katledilmesi var Türkiye’de. Tüm bu gerçek karşısında anlattıklarınızın ne kadar anlamının kaldığı konusunda şüphem var. Bu nedenle, özellikle birçok şey söyleyeceğim ama süreç yok maalesef. Koordinasyonun çok önemli olduğunun altını bir daha çizmek isterim. Mümkünse de Sayın Bakanım biraz daha çalışmış ve Sevda Vekilimin yapmış olduğu gibi raporlamalarla karşınızda olmak isteriz. Daha sık bir arada olabilirsek... Artık nasıl değerlendirirseniz değerlendirin, referans olarak aldığınız ya da almadığınız, karşıt gördüğünüz veya görmediğiniz kadın sivil toplum örgütleriyle, kadın çalışması yapan örgütlerle lütfen sıkça bir araya geliniz. Geldiğimiz zaman, eminim, hepimizin aslında ortak hedefi olan sonuca daha hızlı bir şekilde varacağız.

Ben bu duygularla tekrar size teşekkür ediyorum.

Söz verdiğiniz için de Sayın Başkanım size teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli vekillerim, katkılarınıza çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, kıymetli vekillerimizin...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, bir dakikalık bir soru soracağım.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Ben de öyle. Sunumla ilgili, hazır buradayken...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok kısaca...

Buyurun lütfen.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Çok önemli...

“Adli görüşme odalarını da yaygınlaştırıyoruz.” demişti Sayın Bakan. Cinsel saldırıya uğrayan kadınlar açısından uzman personel olması gerekiyor bu odalarda. Kaç adliyede özel görüşme odası var, bunu bilmek istiyorum.

Bir de, yine Sayın Bakan iyi hal indiriminden bahsetti, “Kalktı.” dedi, evet, ama haksız tahrik indirimi hâlâ uygulanıyor özellikle kadına karşı işlenen suçlarda. Bunun da olmaması gerekiyor diye bitireyim.

Çok teşekkür ediyorum.

Bu arada kendimi tanıtmamıştım; Adalet Kaya, Diyarbakır Milletvekiliyim.

Teşekkürler sunum için ve geldiğiniz için.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Bakanım, söz sizde.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ben de bir soru soracaktım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Bakanımda söz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Son bir soru... Kırmayalım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Peki.

Buyurun lütfen, çok kısa olursa memnun oluruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuz çok önemli görev üstleniyor ve ilk defa biz Bakanımızı bu kadar önemli gündemlerde karşımızda bulduk. Dolayısıyla iktidar vekillerinden rica ediyorum, bu konudaki engellemelerine bir son versinler.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum demokratik tavrınız için.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Değerli vekillerimize “Engelliyor.” diye bir ithamda bulunmayalım.

OKAN KONURALP (Ankara) – Tamam, ben konuşma hakkımı Sevda Hanım Vekilime veriyorum. Yapmayın arkadaşlar ya!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Teşekkür ederim.

Şimdi, çok aciliyetli bir konu şu: Anayasa Mahkemesinin önemli bir kararı var; mahkeme kadının evlenmeden önceki soyadının evlendikten sonra tek başına kullanılamamasının Anayasa’nın eşitlik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaştı ve aslında bununla ilgili bir düzenleme yapılması noktasında Meclise bir görev verdi ancak süre dolmuş olmasına rağmen hâlen bununla ilgili bir adım atılmış değil.

Bir karmaşıya var ve nüfus müdürlüklerinde, evlilik sonrası kendi soyadını kullanmak isteyen kadınlar yasada bir dayanak olmadığı için bu haklarını kullanamıyorlar. Bu düzenleme ne zaman gelecek? Bu önemli bir nokta.

Bir diğeri de elbette adli yardım için barolara verilen bütçelerin düşüklüğü. Özellikle yoksul kadınlar bakımından, bu, hiçbir adalet mekanizmasına ulaşamamak gibi bir sorunu doğuruyor. Bu konudaki sorunların acil çözümü için avukat desteğı, adli destek konusunda ne gibi somut planlarınız var, bunu da öğrenmek istiyoruz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, değerli vekillerimiz, katkılarınıza çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, söz sizde.

Buyurun.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Ben çok teşekkür ediyorum değerli milletvekillerimize. Her birinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Çok önemli konulara değinildi ve üzerinde belki uzun uzun toplantılar yapmamız gereken farklı farklı konular var; bazı dosyalar var, özellikle isimler verilerek size özel olarak cevap vermemiz gereken hususlar var. O ayrıntılı cevapları biz yazılı olarak sizlere verelim, tutanakları temin edebilirsek o soruları ayrıntılı bir şekilde cevaplayabiliriz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Tabii tabii, Sayın Bakanım, biz ulaştıralım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Tabii, genel olarak ifade etmek gerekirse... Özellikle Sayın Ersever İstanbul Sözleşmesi'nden bahsetmişti. Tabii, burada, bizim, kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili dayanağımız 6284 sayılı Kanun ve Türk Ceza Kanunu ile ilgili kanunların kadına yönelik suçları düzenlediğı neresi varsa onlar bizim özellikle dayanaklarımız. 6284 sayılı Yasa'nın etkin bir şekilde uygulanmasıyla ilgili olarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Tabii, İstanbul Sözleşmesi konusu hep gündemde tutuluyor. Şimdi, İstanbul Sözleşmesi uluslararası bir sözleşme; 45 ülkenin imzaladığı, 34 ülkenin onayladığı, 11 ülkenin de henüz daha onaylamadığı, Türkiye gibi Polonya'nın da çekilme sürecini başlattığı bir sözleşme. Tabii, bu ayrı bir toplantı ve tartışma konusu olabilir, çok ayrıntısına girmek istemiyorum, çekilme süreciyle ilgili birtakım hukuki tartışmalar yapılmıştı. Burada sözleşmeyi imzalama yetkisi yürütmenin, sözleşmeyi fesih yetkisi de yürütmenin, tabii, sözleşmenin onay yetkisi de yürütmenin. Tabii, sözleşmelerin onaylanmasının uygun bulunmasıyla ilgili olarak da eğer bir sözleşmenin onaylanması uygun bulma kanununa bağlıysa orada da onay öncesi Mecliste uygun bulma kanununun çıkması lazım. Tabii, çekilme ve fesihle beraber fesih yetkisini kullanan kişi yürütme. Dolayısıyla feshin uygun bulunması gibi bir düzenleme ne Anayasa'mızda ne İç Tüzük'te yok. Bu tartışmalar bir tarafa. Tabii, burada sözleşme direkt uygulanabilirliği olan bir husus değil, asıl bizi bağlayan ve 6284'teki ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili hükümler sözleşmeden daha ileri noktada düzenlemeler içeriyor. Önemli olan, bu uygulamanın gerçekleşmesi ve kadınlarımızın şiddetten korunması, kadın cinayetlerinin önüne geçilmesi. Bu anlamda topyekûn yargımıza, emniyetimize, toplumumuza, herkese düşen elbette ki görevler var, bu hassasiyeti hep beraber göstermemiz gerekir.

Tabii, sözleşme öncesi kadın cinayetleri, sözleşme sonrası kadın cinayetleri, istatistiklere baktığımız zaman... Tabii, bir kadının bile öldürülmesi, cinayete kurban gitmesi hepimizi derinden yaralar. Dolayısıyla bunun sayılarla ifade edilmesinden de aslında rahatsızlık duyuyoruz. Tabii, dünyanın da bir problemi. Baktığımız zaman, yani 2021, 2022, 2023, 2024; son yıllara baktığımız zaman bir artış değil bir azalış olduğunu da UYAP verilerinden görebiliyoruz. 2021'de 343, 2022'de 358, 2023'te 315, 2024'te de 107 şu anda. Dolayısıyla hiç olmasın yani bu noktada en aza indirelim. Türkiye

olarak, Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre, bizim bölgemiz orta sıralarda gözüküyor ama bizim ülkemizde hiç kadın cinayeti olmasın, biz bunu temenni ederiz. Bu anlamda da topyekûn mücadeleyi yapmamız lazım. Burada herhangi bir... Elbette ki eleştiriler olacak, bu eleştirileri önemseyip alınması gereken tedbirleri alma noktasındaki duyarlılığı da ifade etmek istiyorum.

Bunun yanı sıra, “Özellikle infaz yasalarında cinsel suçlara ilişkin, kadına yönelik şiddete ilişkin lehe düzenlemeler olmasın.” şeklinde bir temennide bulunuldu. Bu konuda Meclisimiz önceki yasama dönemlerinde hassas davrandı; kanun düzenlemeleri yapılırken, infaz düzenlemeleri yapılırken kadın cinayetleri, kasten öldürme suçları, cinsel suçlar, cinsel saldırı suçları, çocuk istismarına yönelik suçlar, uyuşturucu suçları ve terör suçlarında, infazda koşullu salıverme süreleri belirlenirken, diğer suçlarda 1/2’yken bu suçlar bakımından dörtte 3 oran korundu yani burada lehe bir düzenleme gerçekleştirilmemişti. Bundan sonra da politikamızın bu yönde olacağını ben düşünüyorum.

Özellikle cezasızlık algısının ortadan kaldırılmasıyla ilgili çalışmaları zaman zaman gündeme getiriyoruz. Denetimli serbestlik süresinin maktu uygulaması nedeniyle, özellikle basit suçlar bakımından cezaevinde hiç kalmama, suç mağdurları bakımından “Yapanın yanına kâr kalıyor.” algısı da oluyor. Bu anlamda, denetimli serbestliğin bir oran getirilerek ya da bir alt sınır getirilerek maktu bir yıl yerine... Çünkü iki yıl ceza alan bir yıl koşullu salıverme, bir yıl da denetimli serbestlik; hiç cezaevine girmeden infaz bitmiş oluyor. Dolayısıyla, burada, tabii, bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerimizin, sizlerin takdirinde. Biz bu konuda alternatif çalışmalarımızı, taslaklarımızı sizlere sunacağız. Hangisi kabul görürse o konuda, özellikle, cezasızlık algısının ortadan kaldırılması konusunda yasamadan da destek beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

“Aile hukuku sil baştan” cümlesi yanlış aktarıldı. O bahsettiğiniz, Adalet Akademimizin Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyiyle ortak yürüttüğü aile mahkemelerinin etkinliğinin artırılması ve aile üyelerinin korunması, anne ve çocukların korunması noktasında bir proje. O proje tamamlandı, dört yıllık bir projeydi. Tavsiyeler doğrultusunda, o proje kapsamında gerçekleştirilen yasal düzenlemeler de oldu. En son çalıştaya katılmıştım. O kapanış çalıştaya Medeni Kanun’la ilgili “Özellikle aileyi korumaya yönelik, kadını korumaya yönelik, çocukları korumaya yönelik sil baştan bir tarama yapacağız ve bu konuda bilim komisyonumuz çalışacak. Bu anlamda, kadınların, çocukların mağdur olmaması yönünde Medeni Kanun’umuzda aile hukukuna ilişkin, uzun süren boşanma davalarıyla ilgili olarak sil baştan yeniden bir çalışma yapmamız gerekiyor.” dediğimde hemen bu, basında “Medeni Kanun sil baştan mı değişiyor?” şeklinde birtakım yorumlara neden oldu. Medeni Kanun zaten 2001 yılında sil baştan değişti; 1926 tarihli Medeni Kanun’umuz 2001’de topyekûn bir değişikliğe uğradı. Tabii, sonrasında kısmi değişiklikler gerçekleşti. Biraz önce soyadıyla ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından bahsettik; şimdi, nesepile ilgili de var, annenin nesep konusunda dava açabilmesiyle ilgili. Bu düzenlemeler de yine dokuzuncu yargı paketinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda yer alacaklar.

Benim burada ifade ettiğim; özellikle “Ailenin korunması, kadının korunması, çocukların korunması ve yargı süreçlerinde bu kişilerin, aile bireylerinin mağdur olmaması anlamında Medeni Kanun’da topyekûn bir tarama yapıp bu konudaki eksikliklerimizi tamamlamamız gerekir.” şeklindeki bir konuşmamız sanki kanun tamamen değişecek gibi bir algıya da dönüştürülmüş oldu. Tabii, zaman zaman açıkladık “Böyle demedik.” diye ama tabii, o, Google ortamında yayıldığı zaman bunu düzeltmek mümkün oluyor.

Diğeri, boşanma davalarının hızlandırılması değil de... Boşanma davalarının tabii daha çok kadınlar tarafından açıldığını görüyoruz. Uzun süren boşanma davaları da burada kadının mağduriyetine neden oluyor. Özellikle, o yargılama süreçlerinde tazminat ve nafaka konularının tartışılması, bunlar acaba

ayrı davalar olarak görüldüğünde daha mı kadın lehine olur, aile bireylerinin lehine olur? Tüm bunlar tabii ki akademisyenlerimizin, barolarımızın, uygulayıcılarımızın birlikte çalışarak sonuca varacağı hususlar. Şu anda medeni hukukla, aile hukukuyla ilgili bir bilim komisyonumuz çalışmıyor. Yani yaklaşık iki yıl önce böyle bir hazırlık çalışması olmuştu ama yaptığımız bu çalıştaylar neticesinde de bu konuda gerekli çalışmaları, barolarımızla da beraber bunları... Bütün sempozyumlara, çalıştaylarımıza baro başkanlarımızı ve barolarımızı davet ediyoruz. Yine, ilgili sivil toplum kuruluşlarını da davet ediyoruz. İl ziyaretleri yaptığımızda mutlaka adliyelerde ya da adliye dışındaysa barolarımızı ziyaret ederek yargının üç sacayağından biri olan avukatlarımızı dinliyoruz. Özellikle adli yardım konusundaki taleplerini aldık. İşte, en son asgari ücret tarifesıyla ilgili, onları da mağdur etmeyecek bir düzenleme yaptık. Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan, işte, müdafii ücretleriyle ilgili birtakım uygulamalar başlattık ama tabii, yargıda bazı farklı kararlara neden oldu. Özellikle katılan ücretinin, beraat ücretinin, müdafiiye verilen ücretin yetersiz olduğu gerekçesiyle bir düzenleme yaptık. Bunları, tabii, Maliye Bakanımızla da görüşerek hem barolarımız... Çünkü adli yardımı, kadınlar ve çocuklarla ilgili davalarda daha çok kullandıkları için buradaki adli yardım özellikle hak arama hürriyeti bakımından dezavantajlı kesimlerimiz için önemli; bunun takibini gerçekleştiriyoruz.

Dokuzuncu yargı paketimizle ilgili hazırlıklar devam ediyor. Bu konuda taslak Meclise, milletvekillerimize... Tabii, teklifi imzalayacak olan milletvekillerimize teknik destektir bu, asıl kanunu yapacak onlar, teklifi hazırlayacaklar onlar; onlar ilaveler yapabilir, çıkarmalar yapabilirler ya da farklı konuları oraya önerebilirler. Tabii, bugün Adalet Komisyonunda yaptığımız toplantıda da şu ortaya çıktı, özellikle muhalefete mensup milletvekillerimiz “Teklif, evet, bir kısım milletvekillerince veriliyor ama biz komisyonda görüyoruz; biz de öneride bulunalım, biz de ‘Şu madde de olsun,’ diyebilelim.” dediler. Çok doğru, burada bizim milletvekillerimiz, teklifi verecek olan milletvekillerimiz çalışmalarını belli bir aşamaya getirdikten sonra -tabii, taslak bizden çıktıktan sonra artık milletvekillerimizin- milletvekillerimiz ya da grubumuz, gruplarımız karşılıklı istişare ederek o teklife katkı verirlerse komisyon çalışmaları daha etkili ve verimli olur çünkü genelde bunlar teknik konular, özellikle üzerinde çalıştığımız konular hâkim, savcılarımızdan, vatandaşlarımızdan, barolarımızdan, avukatlarımızdan gelen talepler ve -akademisyenlerden, hukuk fakültelerinden gelen talepler de var- gerçekten yani mecbur kalınan düzenlemeler, çoğu hukuki ve teknik. Dolayısıyla burada milletvekillerimizin komisyon süreçlerinde de katkısını önemsiyoruz. Bu konuda ben Grup Başkanımızla da görüşüp... Böyle bir sürecin, özellikle yargı paketleriyle ilgili düzenleme komisyona sevk edildikten sonra değil de sevk edilmeden önce o çalışmanın içerisinde -tüm milletvekillerinin olması mümkün olmayabilir ama- ilgili milletvekilleri, hukukçu milletvekilleri olsa o çalışmanın daha verimli olmasını sağlar diye düşünüyoruz.

Adli görüşme odalarının sayılarıyla ilgili bir bilgi verdik. Tabii, orada özellikle kadınların ifadeleri alınırken uzmanların bulunması konusunu tekrar not aldık, eksiklik olan yerler varsa o konuda çalışmamızı sürdürelim.

ÇİM yönetmeliğiyle ilgili... Çocuk izlem merkezlerinin yönetmeliği şundan dolayı biraz gecikti: Cumhurbaşkanı kararnamesiyle yayımlanmıştı çocuk izlem merkezleri, kararname Anayasa Mahkemesince iptal edilince şimdi kanuni dayanak gerekiyor, kanuni dayanağı da dokuzuncu yargı paketinde sizlerin takdirlerine sunacağız.

İnfaz süresi dolduğu hâlde cezaevinde kalan olmaz yani herhâlde kasıt şu olabilir: İyi hâlli olmadığı için koşulu salıvermeden yararlanamayanları...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Keyfi idari gözlem kurullarından bahsediyor.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, anladım yani iyi hâlli gösterilmediği için...

Aslında biz orada iyi hâl değerlendirmesini yargının denetimine de açtık yani infaz hâkimliğine itiraz edebiliyor, şikâyet edebiliyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Bununla ilgili bilgiyi iletelim size.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Onunla ilgili somut hangi kişiye...

Makbule Hanım'la ilgili, üzerinde... Ya, Makbule Hanım aslında rehabilitasyon tipi cezaevini kabul etmedi, burada bir yıl aslında daha önce infazına ara verilmişti, tabii, infazı tamamlanamadığı için tekrar cezaevine girmek durumunda kaldı; yasalardan kaynaklanan bir durum yani 83 yaşındaki bir kişinin elbette ki mağdur olmasını kimse istemez. Süreci tekrar başlattık biz infaz ertelemesiyle ilgili 2 Mayıs itibarıyla. İnşallah, o konuda da... Tabii, Adli Tıp Kurumunun gene raporuna bağlı bir durum.

Burada, tabii, özellikle cezaevi şartlarında barınamayacak kişilerle ilgili olarak Adli Tıp Kurumunun raporları, heyet raporları dikkate alınmıyor çünkü o raporun dışında bir durum söz konusu olamıyor. Sürekli hastalık, kocama ve sakatlık hâllerinde Cumhurbaşkanının af yetkisi var, çok müracaat var ama bu konuda da tabii, topyekûn bir karar verilmesi de mümkün olamıyor. Burada infazla ilgili olarak, özel infaz usulleriyle ilgili geçmişte bir çalışma yapmıştık. Konutta infaz, hafta sonu infaz, geceleyin infaz; işte, eğitim görenler için, çalışanlar için, hafta sonu iki gün cezaevinde kalıp tüm haftayı cezaevinde geçirmiş gibi... Tabii, bunlar belli suçlarda, belli bir miktarın altındaki suçlarda gerçekleşen durumlar. Burada tabii, belli bir yaşı... 70 yaş, 75 yaş üstü olanlarla ilgili de özel infaz usulleri var. Bunlar daha da genişletilebilir mi? Bu konular çalışılabilir, tartışılabilir. Özellikle, burada, belli yaştan üstünde ama belli de hastalığı olan... Ama bazı suçlar bakımından belki mümkün olamayabilir. Bu konudaki çalışmaları da Meclisimiz önümüzdeki süreç içerisinde tartışabilir. İnfaz aşaması ceza adaletinin en önemli kısımlarından yani soruşturmayı başarılı bir şekilde gerçekleştirdiniz, kovuşturma aşamasına geçti, maddi gerçeği ortaya çıkardınız, suçlu olduğunu yargı kararıyla kesinleştirdiniz ama onun bir daha topluma kazandırılması ve işlediği suçun yaptırımıyla karşı karşıya kalabilmesi için infaz aşaması önemli. Bu infaz, cezada caydırıcılık açısından da önemli, suçlunun bir daha toplumun içerisine girip topluma zararsız hâle gelmiş olması açısından da önemli. Dolayısıyla, infaz aşamasını önemsiyoruz. Bu konuda uygulamadan gelen, sizlerden gelen tekliflere de her zaman açık olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Özellikle isimler belirtilerek... Onları ayrıca yazılı olarak cevaplayalım.

Tabii, cezaevlerimizdeki çocukların durumu gündeme getirildi. Çocuklar, onlar devletimize emanet, onların büyükleri suç işlemiş olabilir ama onlar suçsuz. Bizim onların aile şefkatiyle hem eğitimleri aksamadan orada barınmalarını sağlamamız lazım hem de topluma daha iyi bir evlat olarak yetişmelerini sağlamamız gerekiyor. Bu anlamda da onların eğitimleriyle ilgili cezaevlerimizde önemli tedbirler aldık. Çocukların hemen hemen tamamı, cezaevindeki çocukların hepsi eğitim görüyor ana sınıfından üniversiteye varıncaya kadar. Tabii, üniversite okuyan gençler var; 18 yaşın altındakiler ortaokul, lise okuyor. Yine, Millî Eğitim Bakanlığımızla yaptığımız protokollerle meslek liseleri açtık. Mesleki eğitim merkezleri... Çok programlı liseler var. Şu anda cezaevlerinde 65.986 öğrenci var. Bunların tabii, yaşı küçük olan da var, ileri yaşta olanlar da var. Açık öğretim ortaokulu okuyan var, 9.389 kişi. Açık öğretim lisesi okuyan var, 43.184 kişi. Açık öğretim fakültesi ön lisans ve lisans okuyan 6.914 kişi var. Örgün eğitim ortaokula gidenler, örgün eğitim liseye gidenler 494 kişi. Örgün eğitim ön lisans 1.164 kişi. Örgün eğitim lisans yani gündüzleri üniversiteye gidiyor, akşamları cezaevine dönüyor ki okulda da kimse onun cezaevinde kaldığını bile bilmiyor yani böyle bir insancıl bir ortam. Cezaevlerinde 1.269 kişi lisans eğitimi görüyor. Yüksek lisans 61, doktora 21, uzaktan eğitimle ön lisans 38, uzaktan eğitim lisans 91, adalet mesleki eğitim merkezinde 8 Mayıs itibarıyla 1.550 kişi

şu anda mesleki eğitim görüyor, çok programlı liselerde de 237 kişi. Yani cezaevinden çıktığında bir meslek sahibi olarak tahliye oluyor ve cezaevine girerken mesleği olmayan bir kişi cezaevinden çıktıktan sonra çok rahat iş bulabilecek bir mesleğe sahip oluyor.

Yine, iş yurtlarımızda da 35 bin hükümlü çalışıyor -fabrika gibi- hem vakitlerini geçiriyorlar hem kendi ekonomilerine -para da kazanıyorlar- hem de ülke ekonomisine katkı sağlıyorlar. 35 bin kişi de iş yurtlarında tekstilden mobilyaya varıncaya kadar... Adalet Bakanlığının, adliyelerin bütün mefruşat işlerini biz kendi iş yurtlarımızdan sağlıyoruz. Yine, iş yurtları mağazalarında da bu elde edilen ürünlerin satışları gerçekleştiriliyor. Hem onlara meslek kazandırma hem de tahliye olduklarında topluma faydalı olmalarını sağlamaya yönelik cezaevlerimizde aldığımız tedbirler var.

Başkanım, evet, tabii, diğer soruları da takdir ederseniz... Yüksek düzeyli kadın istihdamı; bu da önemli, buna katılıyoruz. Bizim Genel Müdürlerimiz arasında, Genel Müdür Yardımcılarımızın arasında şu andaki toplantıda herhâlde yaklaşık yüzde 50'ye yakın bir kadın oranını görüyoruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bakan olacak kadınlar, yardımcılık değil de...

ADALET KAYA (Diyarbakır) – Bütün bakan yardımcıları ve yüksek yargı müşavirleri ne kadar peki?

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, artmasından biz de memnuniyet duyuyoruz.

Yargıtayda üye sayıları: 41 kadın Yargıtay üyesi var, tabii orada da 298 erkek üye var. Tetkik hâkimleri arasında kadın daha fazla Yargıtayda, 552 tetkik hâkimi kadın, 299'u erkek. Yargıtayda 2 dairenin başkanı 1. Hukuk Dairesi ve 5. Hukuk Dairesi; toplam 25 dairede 2 kadın başkan, orada oran düşük. Danıştayda da 112 üyenin 21'i kadın üye.

Onun dışında, başka diğer sorularla alakalı olarak, kurslar var cezaevlerinde yani çok sayıda, şimdi onların rakamlarıyla sizi meşgul etmek istemiyorum. Cezaevlerimizdeki şartların insan haklarına uygun koşullara sahip olmasını sağlamaya çalışıyoruz. Evet, bir yoğunluk var, bu yoğunluğu ortadan kaldırmak için de yatırım programlarında yeni çalışmalarımız var. Deprem bölgesinde yıkılan adliye saraylarımız ve cezaevlerimiz nedeniyle yatırım programlarına aldığımız çalışmalarımız var. Uygun olmayan yaklaşık 394 cezaevini kapattık, 299 da uygun olan cezaevi açıldı ve oradaki şartları daha insani duruma getirmenin gayreti içerisinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Diğer hususların -tabii, hepsine zamanımız herhâlde yetmeyecek- bir kısmı da ayrıntılı cevap vermeyi gerektiriyor. Dosya bazında gündeme getirdiğiniz hususlar oldu, onları da biz sizlere yazılı olarak cevaplayalım.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuzu tebrik ediyoruz güzel çalışmalarından dolayı. Tabii, fırsat sizin elinize geçtiğinde aranızda sadece Düzce Milletvekilimiz demek ki...

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – 3 vekilimiz var Sayın Bakanım.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) – Diğer 2'si kaçtı, bir tek ben varım.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, 3 üyemiz var.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Evet, 2 AK PARTİ, 1 CHP olmak üzere 3 erkek milletvekilimiz var.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Özellikle sayıyı artırmak istemiyorsunuz herhâlde.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Bakanım, talep üzerine biliyorsunuz ağırlıklı kadınların tercih ettiği bir Komisyon ama tahmin ediyorum önümüzdeki dönemlerde erkekler de çok ısrarla tercih edecektir.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – İnşallah.

Ben çok teşekkür ediyorum, çok faydalı bir toplantı oldu. Tabii, bunun dışında sizleri de Bakanlığımızda ağırlamak isteriz. Daha böyle resmi olmayan bir toplantıda daha ayrıntılı konuşabiliriz konuları. Önemli olan, kadınlarımızın haklarını daha da hem korumak hem geliştirmek. Epey bir mesafe aldık, daha çok alacağımız mesafe olabilir bu konuda, hem çocuklar konusunda hem kadınlar konusunda; bu konuda hassas olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Katkılarınız için ben şimdiden sizlere teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Sayın Bakanım, ben de Komisyonum adına hem sizlere hem tüm heyetinize çok teşekkür etmek istiyorum. Hem teşriflerinizden dolayı hem çok güzel de birçok çalışma yapmışsınız, bize de bir el kitapçığı şeklinde oldu, bu anlamda emeği geçen tüm mesai arkadaşlarınıza çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli vekillerime değerli soruları ve toplantıya olan katkıları için teşekkür ediyorum. Biz de Komisyon toplantımızın başka bir zamanında sizi ziyaret etmekten çok büyük bir memnuniyet duyarız. Ayağınıza sağlık.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Sizi ağırlamak isteriz. Adalet Akademimiz var, diğer birimlerimiz var, oraları da hep beraber ziyaret edebiliriz. Orada eğitim gören adaylarımız var, onlarla sizi tanıştırmak isteriz hep beraber.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok memnun oluruz Sayın Bakanım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Medeni haklarımızda herhangi bir gerilemeye izin vermeyeceğimizi tekraren bizler ifade etmek isteriz.

ADALET BAKANI YILMAZ TUNÇ – Medeni haklarımızda gerileme değil hep ilerleme diyoruz biz, hep ilerleyeceğiz; daima ileri.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Gündemimizde başkaca görüşülecek konu olmadığı için toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.05

